

1925

1950

СРІБНИЙ ВІНОК

ЮВІЛЕЙНИЙ ЗБІРНИК
СОЮЗУ УКРАЇНОК
АМЕРИКИ

JUBILEE ALMANAC
OF THE
UKRAINIAN NATIONAL
WOMEN'S LEAGUE
of AMERICA

1925

1950

СРІБНИЙ ВІНОК
ЮВІЛЕЙНИЙ ЗБІРНИК
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

JUBILEE ALMANAC
OF THE
UKRAINIAN NATIONAL
WOMEN'S LEAGUE
OF AMERICA

ОБКЛАДИНКА АРТИСТА СВЯТОСЛАВА ГОРДИНСЬКОГО
КНИЖКА ВИДАНА СТАРАННЯМ ЮВІЛЕЙНОГО КОМІТЕТУ СУА

Передне слово

Це перший раз в історії українського народу в цілій Америці, що українська жіноча центральна організація обходить срібний ювілей. Це почесне місце займає Союз Українок Америки. Він саме записує до історії цю важливу подію.

Зорганізувати центральну організацію з пляном патріотичної, культурної й гуманітарної громадської праці — це справа не легка. Ще трудніша — провести її десятки років. Але провести, зміцнити, закріпити і розвинути та забезпечити її майбутнє — це вже справа найтрудніша. За це діло — найтрудніше — взялись союзнянки і своєю щирою працею протягом 25 років доказали що для ідейних організованих громадянок і найтрудніша справа є легка, бо вони перемогли всі перешкоди і довершили великих досягнень. Може за щоденною важкою працею і турботами ми не маємо часу розглядати це питання, але тут у цій книжці перечитаєте підсумки 25-літньої праці й досягнень Союзу Українок Америки. Відома українська учена, спеціалістка статистики, пані Галина Селегень, і заслужена в Західній Україні та на скитальщині відома громадянська діячка і журналістка, пані Кекилія Гардецька, завдали собі труду перестудіювати 25 років праці й досягнень Союзу Українок Америки, щоб у цім „Срібнім Вінку“ переказати це у перегляді і підсумках. Читайте ці статті і в них знайдете оцінку того що ми всі як організація зробили за чверть століття для добра української

справи. А одночасно призадумайтеся над тим, чого ми ще не зробили і також що ми повинні зробити в найближчій майбутнім.

Великі події, перемини й перевороти у світі, зокрема на наших землях, ставлять нові і більші вимоги до громадянства, а може найбільші до українців. Ми свідомі того, що Союз Українок Америки мусить також сповнити як слід свою пайку національного обов'язку, а для цього його праця тепер мусить бути поширена і багато більше нас тепер мусить стати до праці в Союзі Українок Америки, щоб ми змогли виконати це завдання.

Нераз почувете думку, що поступ нації розцінюють за досягненням жінки громадянки, значить що нація поступила вперед настільки, наскільки поступила жінка як громадянка що її виховує. Сьогодні нема сумніву про те, що українка є свідомо громадянка, щира патріотка, добра мати-виховниця, що є запорукою кращого Завтра української нації.

Через важку неволю України багато українців стали вигнанцями з рідної землі й розсипались по усьому світі. До сотень, тисяч старої імміграції українців у Злучених Державах прибули тепер десятки тисяч нової політичної української імміграції. Їм легше було прийти між нас і співпрацювати з нами, коли ми є зорганізовані. І тому то вони прийшли між нас й радо та щиро з нами працюють. Принесли вони нові сили, часто молодші,

багато досвіду, пережиття і знання. Ми старші імігранти це оцінюємо і радо їх вітаємо при спільній праці для великої ідеї вільної незалежної України.

Союз Українок Америки зокрема вітає жіноцтво нашої нової іміграції, в повній вірі що воно піде слідами тих, що уже є в наших рядах і поділиться з нами тим добром якого ані ворог ані вигнання від них не могли відібрати — а це щирим серцем, пережиттям, досвідом і знанням.

Союз Українок Америки вступає тепер у нове чверть-століття своєї праці з гарною традицією та із запевненням продовження своєї патріотичної праці. При Божій допомозі й надалі служитиме наша організація великій ідеї визволення України і відбудови незалежної української держави.

Олена Ф. Д. Лотоцька
Голова СУА

Комітет Ювілейної Конвенції СУА

1950 рік, на який припадає скликання 9-ої Конвенції СУА, являється ювілейним роком СУА, а саме минає 25 літ існування цієї організації всього українського активного і свідомого жіноцтва Америки. Провід СУА, а також численні ряди його членок поклав за ці роки багато праці для нашої національної справи та згуртував коло спільної ідеї українське жіноцтво без різниць його віровизнання та партійної приналежності, як чесних працівниць для спільної справи. Тому постановлено гідно вшанувати 25-ту річницю тих спільних зусиль і відбутися 9-ту Конвенцію СУА особливо врочисто. Для цієї мети вибрано Комітет Ювілейної Конвенції СУА і визначено функції поодиноким членкам Комітету. Для успішного переведення приготування Конвенції та для координування праці поодиноких членок Комітету скликано впродовж чотирьох місяців кілька засідань Комітету, підчас яких обговорювано всі важливі справи та здавано реляції про вже зроблену працю. П. Павлина Панамаренко, як передсідниця Комітету, цікавилася кожною ділянкою праці та діловито слідкувала за виконанням наміченої роботи, в чім їй допомагала п. М. Чо-

пик, як заступниця голови. Докладні протоколи засідань Комітету провадили п. Т. Даньківська і п. А. Гриб та тим самим тримали в курсі справ цілий Комітет. Касу Конвенції доручено п. А. Мишишин. Референтка мистецтва п. С. Пушкар доложила багато старань, щоб організувати показ української народної ноші на живих постатях підчас бенкету на Конвенції та приготувати цей показ для телевізії. Референтка імпрез п. О. Грабовенська енергійно займалася справою організування концерту, на який склалися виступи поодиноких солістів та ансамблю театру В. Блавацького. Справ бенкету на Конвенції докладно пильнувала п. С. Вовчок. Реєстрацію на Конвенції доручено п-і Е. Брендзей. Референтка преси п. Н. Ішук дбала про оголошення в українських часописах про справу Конвенції. Діяльними членами Комітету, що багато допомагали в передконвенційній праці були слідуєчі пані: М. Чайковська, І. Черняхівська, А. Гриб, М. Григорєць, К. Гардецька, В. Хоптяк, Н. Штогрин і М. Бендзяк. Завдяки відданій праці членок Комітету можна було гідно вшанувати великі досягнення праці СУА в його 25-ту річницю.

Н. І.

КОМІТЕТ ЮВІЛЕЙНОЇ КОНВЕНЦІЇ СУА

В першій ряді (з ліва): Михайлина Чайковська, Анна Мишишин, Павліна Пачамаренко, Олена Лотоцька, Марія Чопик, Тетяна Данківська; в другій ряді: Осипа Грабовенська, Кекелія Гардецька, Марія Бендзяк, Володимир Холтяк, Стефанія Вовчок, Анна Гриб, Естеля Брендзей, Інна Черняхівська, Марія Григорещь, Наталія Ішук.

Ювілей праці

ПІДСУМКИ 25-ЛІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Ювілей у житті людини це пройдений етап життєвого шляху — ювілей установи це підсумки праці та осяги проводу, її членів, її низових клітин. Це звичайно моменти бадьорого підйому, білянс зросту, активності, набутого досвіду з директивами на майбутнє.

Так мається справа із срібним ювілеєм нашої організації. Пройдено 25-літній етап мозольної праці, зразу одиниць, пізніше щораз то більшого гурту членів, аж до сьогоденнішого стану 55 відділів і понад 3,000 членів.

Ідея, яка викликала до життя організацію Союз Українок Америки, була та сама що всюди, аж до теперішнього моменту — „обеднати українське жіноцтво в Америці для громадської, культурно-освітньої і харитативної праці в користь української громадськості в Америці й на Україні“.

Безпосередньою спонукою був черговий конгрес Міжнародної Ради Жінок у Вашингтоні, в якому мали взяти участь також репрезентантки України. Не буду повторяти історію СУА, бо вона вже опрацьована дуже детально в ювілейній книжці СУА за роки 1925—1940, і в чергових звітах кожночасного Уряду з нагоди відбуваних конвенцій аж по сьогоденній день і в алманасху СКУЖ (Світового Конгресу Українського Жіноцтва).

Простудіювавши докладно всі матеріали, звязані з 25-літньою діяльністю нашої організації, я зробила певні підсумки і спостереження, якими хочу поділитися з шановними делегатками на 9-ту конвенцію, з членами СУА, а також з цілим громадянством.

Коли дивитись на працю зорганізованого жіноцтва в рядах СУА в цілому, то треба з повним признанням ствердити, що це була дрібна муравлина праця, в якій окремі одиниці — члени докладали цеглину за цеглиною до великої будови, робили це систематично без великого шуму, але послідовно, дуже чуткі на потреби чи вимоги рідного краю, на його зриви чи трагічні переходи, або стихійні нещастя, (як повинь на Гуцульщині 1927,

голод в Україні 1932-1933), які звичайно були товчком до посиленої діяльності всередині і назовні організації.

Дуже яскраво зясувала це, на підставі даних Головної Управи СУА та окремих відділів, п. Галина Селегень у своїй статті „Союз Українок Америки в числах“. Цю статтю раджу всім основно простудіювати для повного уявлення цієї великої праці, яку проробив Союз Українок в Америці за минуле чверть століття.

На основі цих даних та звіттових матеріалів треба поділити всю діяльність СУА на три окремі етапи. 1) початковий — творення, роки 1925-1930. — 2) швидкого всебічного зросту 1930—1940, — 3) плянкової систематичної праці 1940-1950.

Сама життєва конечність накинута, що так скажу, українському жіноцтву в Америці організаційну структуру. До 1925 року, як читаємо у численних звідомленнях Головної Управи СУА, та її окремих членів, існували вже деякий час жіночі товариства, як сестрицтва св. Ольги, Союз Українських Жінок в Шикаго, окремі жіночі сестрицтва при церквах, та жіночі відділи чи клуби при допомоганих організаціях, однак не мали своєї окремої організаційної форми ані об'єднуючої централі. Щойно в **березні, 1925 р.**, за почином української Жіночої Громади в Нью Йорку на заклик товариства імени Ольги Кобилянської в Саскатуні, в Канаді, у справі висилки делегації на конгрес Інтернаціональної Жіночої Ради у Вашингтоні, скликано ширшу нараду членкинь і запрошених представниць інших жіночих товариств. На нараді вибрано Конгресовий Комітет до помочі делегації з краю для конгресу у Вашингтоні. До Конгресового Комітету вибрано тоді пп. Юлію Шустакевич, Олену Лотоцьку, і Катерину Шутаківну, та позичено між собою 250 дол. на кошти дороги делегатки з краю.

Але польська влада не дала дозволу на виїзд делегатці з Галичини, п. Марії Донцовій, а приїхала п. Ганна Чикаленко-Келлер із Швайцарії, з повновластями від українського організованого жіноц-

тва в Європі. Тоді доповнено делегаціс членами з Америки в особах п. Олени Добуш-Лотоцької і п. Юлії Яремової.

Перший, що так скажу, публичний дебют українського американського жіноцтва це була боротьба з польською делегаткою за право участі українок у конгресі Міжнародної Жіночої Ради. Українська делегація вийшла з тієї опресії переможно і заступала гідно та річево права українських жіночих організацій в краю й Америці.

Успіх української делегації у Вашингтоні прийняло американське українське жіноцтво з великою радістю. Негайно скликано українське жіноче віче в Нью Йорку, на якому п. Ганна Чикаленко, здаючи звіт з конгресу, зясувала потребу й konieczність створення самостійної жіночої організації на зразок Союзу Українок у Львові.

Вже у травні, 1925 р., жіночі товариства в Нью Йорку: Українська Жіноча Громада, Жіноча Секція Українського Демократичного Клубу, Жіноча Січ імені Ольги Басараб і Жіноча Поміч дали почин до оснування сьогоднішньої Ювілятки — Союзу Українок Америки — з головою Юлією Шустакевич, Оленою Лотоцькою, як писаркою, і Катериною Шутаківною, як касіеркою. І далі йде довгий період систематичного розвитку, буйного зросту, частинної задержки, але послідовної великої праці. Ще раз відсилаю до вичерпних статистичних даних пані Селегень.

ПІДСУМКИ ПРАЦІ

Зацікавлення жіноцтва іде перш усього по лінії **народного мистецтва** — отого невичерпного скарбу, який промощував і далі промощує нам дорогу у широкій світ, рятував нас неоднократно на недавній скитальщині у дуже тяжких ситуаціях, нераз в найбільше трагічних моментах (гроза репатріації). Це й незаперечний доказ нашої високої культури та естетики, якого творцем в найголовнішій його частині була завсіди українська жінка-селянка.

Так і тут в Америці бачимо уже в 1926 році зорганізоване жіноцтво при улаженні кіоску українського народного мистецтва і промислу в Готелі Астор в Нью Йорку.

Рівнобіжно йде ввесь час підготовна праця для поширення сітки відділів СУА

та побільшення членства. Але вона з браку відповідних фондів та належного розуміння доцільности існування окремої самостійної жіночої організації не має ще великого успіху. Приїзд п. сенаторки Олени Кисілевської, редакторки „Жіночої Долі“ з Коломиї, впливає також на поживлення праці СУА. Союз Українок вшанував її у жовтні, 1929 р., святочним прийняттям в Нью Йорку, а Управа СУА відбула з нею кілька організаційних нарад. Сенаторка Олена Кисілевська, теперішня голова СФУЖО, обїхала тоді з окремими відчитами кільканадцять американських місцевостей і як досвідчена організаторка жіночого руху промовляла на жіночих українських зборах і всюди закликала жінок вступати в члени СУА та творити сильну свою організацію.

І знову посилення праці в 1930 р. Вістка про ганебну і жахливу пацифікацію в Галичині спонукує СУА створити окремий Медичний Допомоговий Фонд під проводом д-р Неонілі Пелехович. Члени СУА збирають і висилають допомогу для жертв погромів до Народної Лічниці у Львові.

Цікаве явище — організація СУА до 1930 р. не мала для себе майже ніяких фондів. Відділів було всього вісім, а вже в 1930 було їх 15. Зразу ж знаходяться поважні фонди на допомогу жертвам в краю. Із збірки Медичного Фонду вислано тоді \$1,662.79 до краю, до Народної Лічниці. За даними пані Селегень тільки від 24 відділів СУА вислано до 1940 р. 12,295 дол. до краю, це є 22.6% майже четвертина всіх прибутків СУА. Взагалі роки 1930—1940 це роки найбільшого зросту СУА. З погляду кількості членів, чисельности відділів та плянкової праці.

Головою до 1931 р. була п. Юлія Яремова. Після неї вибрано головою п. Олену Лотоцьку. Централья посилює організаційно-освідомлюючу працю. Розсилає бюлетені, обїжники, окремі реферати, та інструкції до своїх відділів. В цей спосіб маючи до диспозиції готові матеріяли, починають окремі відділи систематичну працю. Численні свята і підприємства (Свято Матері, Лесі Українки, Ольги Басараб, концерти і т. п.). Відділи зростають, прибувають нові члени. В 1932 р. прибуває ще 12 відділів, а особистий контакт і поїздки членів Управи, зокрема голови п. Олени Лотоцької заціснює

взаємини відділів із Централєю. Наладнується діловодство й численна кореспонденція, а також звязки з іншими жіночими товариствами. СУА виходить зо своєю працею назовні. Централя в Нью Йорку та її відділи в околиці беруть живу участь в масових протестаційних вічах проти паціфікації в Західній Україні. Демонстрації, походи вулицями Нью Йорку, та при складанні й висилці телеграм і протестів до Вашингтону, Женеви, Парижу та Лондону. Те саме роблять відділи СУА на провінції. Це був чи не перший масовий виступ української іміграції в Америці, в якому українське жіноцтво взяло організовано участь.

Уладжено тоді також в Нью Йорку низку рефератів для жінок на різні політичні теми, а також лекції з гігієни ведені п. д-р Неонілею Пелехович. У днях 28 і 29 травня, 1932 р., відбувається величавий I. Український Жіночий Конгрес в Нью Йорку, при численній участі українок з Канади. А зараз після Конгресу, 30 травня, 1932, **Перша Конвенція СУА.**

Перший Жіночий Конгрес в Америці був справді історичною подією, як для Союзу Українок, як взагалі для всього українського жіноцтва Америки. Починаючи від нього організаційне життя поплило широким руслом та захопило всі важні осередки тутешньої іміграції. СУА мав ще у квітні того року 29 відділів, а за один місяць травень зріс до 42. Порядок для Конгресу та ухвалені резолюції вказують на високий рівень нарад. Доповнення і справлення статуту визначає докладно обсяг діяння та цілі й завдання організації. Пекучі вимоги дня лягли в основу виголошених рефератів, якими обнято ідеологію та програмову працю СУА в минулому й на майбутнє, а ухвалені резолюції стали основним „вірую“ організації аж по нинішній день. Для ілюстрації подаю теми трьохденних нарад:

I) Українські жіночі організації на еміграції.

II) Організація українського жіноцтва в Америці, та його участь в американських і міжнародних організаціях.

III) Українська жінка й народне мистецтво.

IV) Українська жінка в сучасному й минулому.

V) Роля жінки в житті нації взагалі, а української зокрема.

VI) Українська жінка — робітниця в Америці.

VII) Майбутнє України в руках української жінки.

Відкриваючи перший жіночий конгрес в Америці, п. Олена Лотоцька сказала між іншим: „Організацію треба будувати на тривкій основі солідарности думки та вірности ідеалам та завданням організації. Найвищий наш ідеал Вільна Україна, а для здобуття його треба зберігати і скріпити українську іміграцію в Америці, як в а ж н у с и л у. Збереження національної окремішности може статися лише через свідому українську матер громадянку. Її виховати та зорганізувати — це завдання СУА“.

Які проречисті слова й завдання, — та чи сповнило їх зорганізоване українське жіноцтво, на протязі отих 25 років?

Вже в дискусії на тому ж Конгресі торкнулась реферату п. Лотоцької про потребу національного виховання делегатка Анна Бойко і сказала: „Ми зіхались на те, щоб порадитись, як поправити нашу долю на будуче. Хто ж це наша будучність, як не наші діти? І чи вони на будуче будуть жити українським життям — це належить від нас матерей. Такими, якими їх виховаємо, такими вони й будуть. Бачимо вже тепер, як наші діти падають в сильця других народів. В околиці, де я живу є коло 30 українських родин; в кожній родині троє або четверо дітей. І як не сумно, а треба сказати, що ніодна дитина не вміє по українськи читати ані писати, а більшість навіть і говорити своєю матірною мовою. Чи такі діти дадуть колись поміч своїм молодим братам, коли прийде слушний час? Ні, такі діти пропащі для свого народу. Я сказала тільки про одну невелику місцевість, а так є скрізь по Америці, де сотні й тисячі наших дітей пропадають для свого народу.“

П. Бойко піддає добру думку, щоб при Централі створити окреме бюро, яке реєструвало б всіх дітей наших імігрантів у шкільному віці, по всіх місцевостях їхнього поселення, та збирало інформації, чи їм потрібно вчителя української мови. Тоті можна б спровадити добрих фахових вчителів зо старого краю, які й так там через польські переслідування примушені вчити чужих дітей на заході „мазурів“. Вони мали б нагоду „нести світло науки поміж свій народ, і вказу-

вати молодому поколінню шлях до тої мети, за яку стільки наших братів віддали й віддає до нині своє життя“.

Ту саму тему заторкнула також представниця канадійського організованого жіноцтва голова Союзу Українок Канади, п. Савеля Стечишин. Вона зясувала працю канадійського жіноцтва, яке раніше стало у зорганізовані ряди й набуло вже деякого досвіду. Пані Стечишин бажає тісної співпраці обох організацій і живого звязку з краєм, а крім цього підкреслює важливість виховання молоді в національному дусі. З досвіду Союзу Українок Канади подає, що добре було б започаткувати стипендії для тутешніх українських студентів, які мали б зате пильно вивчати українознавство і в цей спосіб не винародовлювалися б.

Бажаючи найкращого розвитку американській жіночій організації, обіцяє, що канадійське організоване жіноцтво буде з цікавістю слідкувати за працею американських сестер, а на випадок потреби pomoже РАДОЮ й ДІЛОМ.

Делегатка п. Рибаківа, навяжуючи до справ шкільництва, висловлює погляд, що може треба більше помагати молоді, яка вчиться ремесла й промислу, бо з цього більша користь Україні, ніж з допомоги студентам високих шкіл. Раз, що не маємо добрих фахівців, а друге, що високошкільні студенти йдуть після закінчення студій часто на державні посади, а чужа влада перекидає їх у далекі закутки на заслання й українська громадськість не може користати безпосередньо з їх освіти.

Заторкнені питання знайшли належну відбитку в ухвалених Конгресом резолюціях, які в цілому обняли програмову працю Союзу Українок на майбутнє й дали точні напрямні зорганізованій праці у всіх ділянках. Вони зовсім і майже в цілості актуальні для грядучої дев'ятої Конвенції за повних 18 літ.

Справи спровадження учителів української мови з Європи не переведено в життя, бо на запити до українських громад про їх запотребування — відповіла всього одна, або дві.

Однак справа національного виховання молоді не сходить з програмової праці СУА. Червоною ниткою тягнеться продовж цілої 25-літньої діяльності, є більше й менше посилення цієї ділянки. Коли йде про плекання рідної мови, то в цій справі бе на сполох 1934 р. проф.

Огієнко окремою відозвою в „Жіночому Світі“. В числі за січень-лютий, під наголовком „Рятуймо нашу еміграцію від мовного винародовлення“. У листі до емігрантів в Америці й Канаді, читаємо: Українська еміграція в Америці досягла тепер поважного числа півтора мільона люду. Отож для українського народу як нації при його повсякчасних змаганнях до волі, американська еміграція була й буде НАДЗНИЧАЙНО ЦІННОЮ.

Бачимо змагання українського жіноцтва вдержати рідну мову на протязі цілої 25-літньої діяльності. Говоряться „Гуртки плекання рідної мови“, читаємо поважні заклики на сторінках преси в „Жіночому Світі“, у „Віснику СУА“, у „Вістях СУА“ і в органі СУА „Наше Життя“, в обіжниках Головної Управи, в резолюціях відбутих Конвенцій, зїздів, або Загальних Зборів окремих відділів СУА. Також з нагоди проведених різних свят та культурно-освітніх імпрез. Зроблено безперечно багато, але на жаль лихови не далось зарадити.

Події в краю безперечно впливають на розбудження національних почувань американської іміграції. Відрух на тяжкі потрясення, трагедії й катастрофи є все дуже чуткий; допомога організується негайно, а жертвенність є всеобіймаюча й можна сказати поголовна. З признанням треба ствердити, що допомога американських українців, зокрема зорганізованого жіноцтва рятувала й посилювала працю на рідних землях, а також в недовньому на скитальщині, і вона діє по нинішній день. За статистичними даними пані Селегень на основі обстеження нею наявних звідомлень **тільки 24 відділів СУА** видно, що на допомогу рідному краю вислано 22.5% усіх прибутків СУА, що становить на протязі 25 років круглу суму **чверть мільона доларів**. Допомогові цілі були майже всеобіймаючі. Починаючи від культурно-освітніх установ, а навіть окремих видавництв, організаціям — Союзові Українок у Львові, Жіночій Раді у Празі, окремим діячкам і письменницям (Ольга Кобилянська, Софія Русова, Зинаїда Мірна), на викупно дому Лесі Українки в Колодажнім, і т. п. Найбільшу жертвенність виказало зорганізоване американське жіноцтво жертвам пацифікації, голоду в Україні, жертвам повені на Гуцульщині, для інвалідів і визвольних змагань. В останньому часі всеобіймаюча допомога скиталь-

цям, яку організовано через окремі відділи США; їм передано в опіку жінок і дітей по різних таборах в Німеччині.

Потім організовано допомогу, висилаючи ашуранси, а після приїзду скитальців до портів, головню в Нью Йорку, поодинокі членки Союзу Українок у співпраці із ЗУАДК-ом допомагають при транспорті на місця поселення. І тут також при вишуканні приміщення і праці помагає свідомо союзниця.

І коли давні іммігранти порівнюють злиденні умовини побуту і праці, в які попадали після приїзду на нові землі — з теперішніми, то їм було далеко тяжче робити перші кроки в новій батьківщині. І якраз на цьому прикладі бачимо ту силу, яку дає організація. Перед 50 чи більше роками не було в Америці організованого життя, зокрема організованого жіноцтва — тому й приходилось так важко новоприбулим будувати своє життя. Вони були здані виключно на свої власні сили. І хоч вони були іммігрантами до деякої міри з власної волі, а теперішня імміграція примушена політичними обставинами та воєнними діями покидати рідний край, то завдяки існуючим тепер організаціям — життя їх налагоджується скоріше й легше. Нова імміграція з великим признанням і належно оцінює це велике зусилля організованого українського жіноцтва і своєю співпрацею в рядах членів Союзу Українок Америки сплатить свій довг вдячності.

Важливою ділянкою праці США є добірня і цінна колекція речей українського народного мистецтва. З неї користали й користають численні відділи США при уладженні виставок по різних містах Америки. Вона зараз є добрим джерелом інформації та пропаганди української справи на чужині. Вже на першій конвенції 1930 р. рішено, що США має поширити свою культурну діяльність також через уладжування виставок народного мистецтва. Того самого року запрошено США до участі у світовій виставці в Шикаго. Централь США не маючи власної збірки експонатів, звернулася з замовленням до кооперативи Українське Народне Мистецтво у Львові. А що не було фондів, то першу готівку яку вислали враз із замовленням, членки зложили між собою. Екзекутива рішила, що відділи США мають зложити по \$25, і за те набувають право користати вже безплатно із згаданої колекції

для уладження виставок у себе. Замовлені речі прийшли з Галичини просто на виставку в Шикаго, де український павільон прикрашували до жовтня 1933 р. Потім перевезено їх до Нью Йорку, тодішнього осідку Централі США. Ця колекція є дуже цінною, бо завдяки фахівцям з кооперативи Українське Народне Мистецтво у Львові, спляновано її так, щоб у ній були найкращі зразки з різних околиць України. Ця колекція хоч уже може дещо знижена наслідком частого уживання, служить і дотепер як великий інформатор культурних цінностей України. Її доповняється кожноразом вартісними експонатами і при всяких нагодах користуються нею як Централь так і окремі відділи, а навіть інші організації. І тепер з нагоди Конвенції української Католицької Молоді прикрашувала вона виставове вікно в одному з найбільших товарових домів у Філадельфії. Колекція зберігається дуже старанно і з приємністю треба ствердити, що як члени Управи, так і окремі союзники дорожать і піклуються нею.

Зайнтересування народним мистецтвом бачимо впродовж цілої 25-літньої діяльності у формі виставок, вечорів народної ноші, курсів вишивання, показів писання писанок і окремих резолюцій та обіжників задля плекання і пропаганди народного мистецтва серед української молоді, а теж і серед американського загалу. Зорганізовано також окрему секцію українського народного мистецтва при Централі США. В останньому Централь США співпрацює тісно з кооперативою Базар у Філадельфії.

При цій нагоді торкнуся ще одного питання у праці США. Вже в 1933 р. стрічаємось на сторінках жіночої преси з гаслом „свій до свого“. Це важливий економічний клич, який так всесторонньо й організовано поширювано в старім краю. Зокрема українське жіноцтво, як виконуючий орган домашнього господарства, було беззастережним його пропагатором і причинилося в цей спосіб до економічного двигнення нашого села й міста. Послідовно зникали із сіл чужі крамниці й коршми, а на їх місце будовано прекрасні кооперативи. У містах і містечках з'являлись наші ремісники й купці, а навіть невеличкі фабрики, двигалось фахове шкільництво. Певний процент із зиску наших крамниць ішов на різні національні цілі.

Напевно такі самі завдання мало перед собою українське жіноцтво, кидаючи несміло цей клич в 1933 р. Економічна ділянка завжди була найтруднішою до зорганізування. Але при всебічному посиленні організаційної праці — напевно клич „свій до свого“ видвигне і зреалізує українське жіноцтво в Америці.

Замітною ділянкою праці була також участь у всякого роду політичних акціях ведених будьто з іншими організаціями, будьто самостійно. Я вже згадувала про протестаційну акцію у звязку із ганебною пацифікацією 1930, переїденою польською владою в Галичині. В 1933 р. протестував С У А проти наказного штучно витвореного голоду в Україні, та інформував про це вичерпно американську пресу. Створено окремих комітет для цієї акції.

Старанням С У А і його доколичних відділів відбулося в 1938 р. велике протестаційне віче проти переслідування польською владою українського народу в Галичині, а зокрема Союзу Українок у Львові. За цим прикладом пішли також більші центри, як Філадельфія і Дітройт, де відділи С У А вже були об'єднані в Округну Раду і філію. З віч посилено відповідні резолюції да американського Уряду, та чужосторонніх амбасад у Вашингтоні, до Ліги Націй у Женеві та до Краєвої Ради Жінок в Нью Йорку.

Зорганізована протестаційна акція українського американського жіноцтва й розголос у пресі мав безперечно свій успіх, бо польський уряд відкликав свій розпорядок розвизання Союзу Українок у Львові, й він розпочав свою працю даліше. Тоді також зібрано \$500 і вислано на допомогу Союзові Українок у Львові.

В 1938 р. на заклик Централі відділи С У А поспішили з матеріальною допомогою Карпатській Україні. Вислано ліки, бандажі, одяг, харчі і гроші. Тоді також піднесено протест проти відмови заряду виставки в Нью Йорку, який на домагання совітської делегації відмовив українцям участі на рівних правах з іншими державними народами.

В 1934 р. видруковано в англійській мові й поширено „Апель до американського громадянства“ з протестом проти масового виселювання большевиками українців на Сибір, та руйнування українського культурного життя й ліквідації

українських діячів, письменників і учених. Висвітлено також причини „наказного“ голоду в 1929—1933 роках в Україні. Зясовано провокаційну роботу наймлених большевицьких агентів в Америці, які чинно виступають проти місцевих українських організацій (побиття жінок в часі демонстрації).

Відділи С У А є членами Конгресового Комітету і співпрацюють з ним на місцях. Члени С У А посилювали активно переселенчу акцію З У А Д К-у й Українсько-го Католицького Комітету.

С У А навязав також звязки та з деякими ще піддержує їх з такими жіночими організаціями: Міжнародною Радою Жінок, Краєвою Жіночою Радою Америки, Генеральною Федерацією Жіночих Організацій, Краєвою Лігою Миру й Свободи (до часу її советофільської політики) і Кравою Організацією Соціальної Праці та Опіки. В 1937 р. С У А став членом Всесвітнього Союзу Українок. В Генеральній Федерації Жіночих Організацій С У А є одиноким членом з усіх етнічних груп Америки. Існує теж постійний звязок з канадійськими українськими жіночими організаціями у формі виміни обіжників, та участі представниць Союзу Українок Канади на конвенціях С У А.

Поглиблення організаційної та програмової праці бачимо у висліді чергових конвенцій. Вони є завсіди дуже ділові, рішають важливі організаційні питання та інші актуальні справи кожночасного порядку нарад. Їхні рішення знаходять потім належну відбитку в ухвалених резолюціях, які Екзекутива С У А переводить по змозі в життя.

Вже друга Конвенція С У А в 1935 р. одобрила проведену до того часу працю, а нововибрана екзекутива рішила ввести вже певну систему у працю відділів. Виготовлено й розіслано річний плян праці для відділів, який обняв культурно-освітню, виховно-шкільну та організаційну ділянку за схемою окремих місяців. В Управі були тоді Аннета Кмець, голова, Анастазія Вагнер, секретарка, і Стефа Абрагамовська, касієрка.

Дня 6. травня, 1935, одержав С У А чартер у стейті Нью Йорк, а в 1936 р. виготовлено перші відзнаки С У А.

Головна організаторка, п. Анастазія Рибак виготовила плян поїздок по відділах, щоб живим словом заохотити до праці. Це мало дуже добрий успіх, та на

жаль її ненадійна смерть вже в місяці серпні того року, припинила цю зельми важну працю.

Третя Конвенція висказується за поглиблення організаційної праці через окремих референток відділів, які мають бути до деякої міри фахівцями в окремих ділянках праці СУА. Виринає потреба поділити вже тоді численні відділи на округи, щоб частіше можна скликати окружні зїзди. Плянується скликати їх щонайменше два рази в рік, та при помочі окружних організаторок вести краще працю по відділах.

Окрема резолюція взиває Головну Управу до спеціальної акції у справі приєднання молоді до СУА, що є одним із найважливіших і найпекучіших завдань. Слідне також поважне зацікавлення шкільництвом і самоосвітою, заохочується до читання української книжки, через закладання бібліотек, а також плетання товариських взаємин між членами.

В 1940 році відмічено 15-літній ювілей СУА. Видано окрему Ювілейну Книжку СУА. В ній зібрано дуже дбайливо й детально весь матеріал, який ілюструє працю Союзу Українок Америки за 15 років. Це дуже цінний вклад в історію СУА. Оформлення й редакція книжки також дуже дбайлива.

Почавши від 1940 р. бачимо вже важні змагання до своєї преси. Після короткої спроби з „Жіночим Світом“ видаваним п. Марією Бек в роках 1933-1934 появляється в 1939-1940 „Вісник СУА“, а пізніше „Вісті СУА“, як жіноча сторінка в часописі „Америка“. Редагує її весь час п. Олена Лотоцька. Одначе ця сторінка не заспокоює вже вимог розвиненої організації, якою на той час був СУА. І на 6-ій Конвенції в 1943 р. на якій вибрано головою п. Олену Лотоцьку, рішення видавати свій самостійний часопис. 1-го січня, 1944, виходить перше число „Нашого Життя“, як урядовий орган Союзу Українок Америки. Перші два роки редагує його п. Клявдія Олесницька, а в 1946 р. обіймає редакцію п. Олена Лотоцька і веде її до нині. Часопис стоїть на високому рівні, обіймає програмові статті ідеологічні, вісті з Централі, звідомлення відділів, літературну частину, а також господарську. Є все прикрашений актуальними ілюстраціями. „Наше Життя“ має окрему сторінку для молоді в англійській мові, яку редагувала панна Ма-

ланка Милянєвич, а тепер редагує панна Олена Мураль, містоголово СУА.

„Наше Життя“ як офіційний орган Союзу Українок перш за все служив своїй організації, поміщував постійно звідомлення й доручення Централі, статті на культурно-освітні та історичні теми, організаційні й ювілейні реферати, інформації з українського, американського й чужинного жіночого світу, та дописи про діяльність окремих відділів СУА. Від 1946 р. після закінчення світової війни бачимо там численні кореспонденції із скитальщини в Європі, статті про лихоліття українців під ворожими окупаціями в Україні. Є там також численні зразки найновішої української літературної творчости. Вже більш року є в „Нашому Житті“ 2 сторінки для СФУЖО (Світова Федерація Українських Жіночих Організацій).

В 1947 р. Централь СУА закупила на виключну власність гарний мистецький переклад творів нашої славної поетки Лесі Українки англійською мовою, який зладив д-р Персивал Канді. Тепер Централь підготувала видання цієї праці з передмовою і коротким начерком д-ра Канді про творчість нашої поетки. Вступне слово написав Кларенс Маннінг, проф. Колумбійського університету в Нью Йорку, який це видання зредагував. Книжка якраз появилася з друку, прегарно оформлена мистцем Святославом Гординським. Видання цього перекладу творів Лесі Українки це також доказ зрозуміння ваги й любови, а теж жертвенности поодиноких членів і відділів. Це великий вклад в нашу культурну скарбницю, а також пропаганда між чужинцями.

До видання цих творів причинилось також „Обеднання Українських Жінок на еміграції“, в Німеччині, збіркою вишивок призначеною до розпродажі або на вигравки між членками СУА.

З видавничої діяльності треба ще відмітити, що в 1946 р. видав СУА працю покійної Софії Русової п. з. „Україна у творах її письменників“. Згідно із заповітом помершої передано всі гроші з розпродажі цієї книжки її дочці п. Любі Русовій-Ліндфорс, яка недавно переїхала із скитальщини до Тексас. Передмову до цього видання написала п. Зинаїда Мірна.

Ще слід згадати, що в 1945 р. на 7-ій Конвенції створено стипендійний фонд

для молодих членок СУА, які студіюють медицину, музику або журналістику. Стипендії по \$100 одноразово.

На цій Конвенції призначено також перший раз одну сесію для молоді; це мало дуже велике значення й причинилося до того, що СУА одержав 6 нових молодечих відділів.

При кінці 1947 р. Головна Управа СУА постановила скликати Конгрес українського жіноцтва, який згодом переіменований на Світовий Конгрес СКУЖ, бо показалися можливості участі також делегаток Європи, та інших частин світу.

В обличчі найбільшої сучасної трагедії українського народу, СУА відчув і зрозумів велику потребу об'єднання думки й акції українського жіноцтва. А що під теперішній момент СУА репрезентує найчисельнішу й найсильнішу **самостійну** жіночу організацію, взяв на себе весь тягар і відповідальність за скликання конгресу. Це була ясна й переканлива маніфестація перед власним громадянством і перед цілим світом єдності жінки українки у змаганнях за свободу і незалежність України.

І так в листопаді, 1948 р., відбувся цей Конгрес з участю делегаток Америки, Європи й Канади. Українські жіночі організації з інших країн не могли ще вислати своїх делегаток задля значних коштів дороги. Однак вони письменно заявили свою солідарність з пляном праці й постановами СКУЖ. Конгрес пройшов з великим успіхом, взяли в ньому участь представниці американських жіночих організацій і одна білоруска. Наряди Конгресу і постанови знайшли належний відгомін у своїй та американській пресі, також в радіо й телевізії. На Конгресі створено Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), яка має об'єднати українське жіноцтво розкинуте по цілому світі.

При СФУЖО створено зараз же фонд „Матері й Дитини“, який зібрала делегатка з Європи п. Ірина Павликовська на своїх вічах, організованих відділами СУА, а відбулих у численних містах Америки й Канади після Світового Конгресу. Головною метою цих віч було переселення вдів і сиріт до Америки й Канади, бо ніодна з переселених організацій не хотіла до того часу взятись за цей баляст.

Всі гроші зібрані на тих вічах були і є призначені на цілі переселення вдів

і сиріт зо скитальщини до Америки, і на переходовий захист для них. Таку саму акцію перевела п. Павликовська також у Канаді. І з того часу Головна Управа СФУЖО через свою канцелярію у Філадельфії розпочала висилку ашурансів вдовам і сиротам до Європи. Висилка ашурансів відбувалась за списком від тамошніх організацій. В грудні, 1949 р., винаймлено приміщення для вдів і сиріт у Філадельфії, це є цілий дім при 1631 Норт Френклин стріт, та обладнано як переходовий захист. Частина вдів уже давно приїхала, зупинилася в захисті, а по одержанні праці, та деяких заощадженнях перейшла на власне господарство. Друга частина ще оформлюється на виїзд, або є в дорозі. До тепер перейшло через захист 86 осіб.

Фондом „Матері й Дитини“ завідує Централья СУА і займається ще даліше збіркою грошей, устаткування, одягу та харчів для захисту. У цей спосіб СУА дає наявний доказ, що об'єднаними силами можна зробити навіть те, за що не беруться багато сильніші установи.

Так зробила я в загальному підсумку отої великої праці яку виконав Союз Українок Америки за минулих 25 років. Вони далеко неповні, бо роблені тільки на основі паперових даних, а треба ж було жити тут і бачити ті на правду великі зусилля жіночої праці на чужому зпочатку терені. Кидається в вічі зовсім відмінна форма праці як на Рідних Землях. Там був свій ґрунт, своє середовище і менше виснаження фізичною працею, а тут треба було наново зачинати піонерську роботу і гуртувати окремих одиниць. Виробилась більш товариська форма праці, та вона виправдала себе в цілості.

Союз Українок Америки виховав певні ряди дисциплінованих членок які самостійно і поступово ведуть громадську працю і шанують глибоко закорінені традиції доброї матері-громадянки. Дійсно треба з лодивом глядіти на пройдений ними шлях та з вдячністю згадати ініціаторок цієї такої конечної організації. І тому „Срібний Вінок“ 25-ліття СУА заслужений послідовною мозольною працею проводу та всіх союзнок.

Вплітаємо в нього побажання на майбутнє, щоб наші ряди зросли і скріпились новими силами для дальшої праці для визволення українського народу.

ЮЛІЯ ШУСТАКЕВИЧ
перша голова 1925

ЮЛІЯ ЯРЕМА
голова СУА 1925-31
від 1945 почесна голова
померла 31 серпня, 1948

ОЛЕНА Ф. Д. ЛОТОЦЬКА
голова 1931-1934

АННЕТА Л. КМЕЦЬ
голова СУА 1934-35 і 1939-43

АНАСТАЗІЯ ВАГНЕР
голова СУА 1935-39

Чверть століття великої праці

(Союз Українок Америки в числах)

Серед різноманітних матеріалів, що зберігаються сьогодні в архівах Централі СУА та по окремих відділах, можна відшукати чимало цінного для характеристики діяльності СУА і розгортання мережі складаючих його відділів, ступня активності окремих одиниць, фінансових спроможностей, напряму й цілі використання коштів. Звіти деяких управ місцевих відділів СУА складено досить вичерпно і подаються більш-менш систематично, щоб мати можливість судити про їхню працю. Але навіть і найкращі позначаються великими прогалинами; а основним недоліком усіх цих матеріалів є та обставина, що всі вони складені за різними формами, що їм бракує єдиного пляну.

Отже ці матеріали так і залишаються відомостями про окремих відділ і тільки з великим зусиллям і далеко не всі надаються до загального звідомлення. Через те і звіти для характеристики СУА як організації в цілому є переліком тих або інших успіхів і досягнень в межах окремих відділів. Ці звіти, яка не була б їхня повнота і докладність, мимоволі губляться у дрібницях, і не всіли, за браком одноманітних даних, побудувати щось ціле навіть для наших часів, не говорячи вже про відтворення минулого.

А проте праця СУА як цілої організації заслуговує на пильну увагу. Про її масштаби дають уявлення навіть ті розпорошені по окремих відділах відомості, які можна відшукати по архівах і звітах, що їх складалося з нагоди свят чи ювілеїв. Виміряти числом всю ту чималу працю, спільні зусилля соток і тисяч членок, було б завданням великої ваги і певно настільки цього були б несподіваними не тільки для широкого українського загалу, а навіть і для самих членок, навіть і для самого провідництва СУА, які зви-

кли скромно робити свою працю, не замислюючись над тим, що вона часто-густо переростає рамки поставлених перед нею завдань, набуваючи загальнонаціонального і державно-політичного характеру. На жаль, певних відомостей щодо загальної зведеної характеристики цілої організації сьогодні ще не існує. Тим більше бракує таких відомостей за часи, що стосуються дальшого, а навіть ближчого минулого. А проте навіть ті неповні відомості, що їх пощастило згорнути, використовуючи вищеназвані джерела: архіви, фінансові звіти Централі, звіти відділів, свідчать про великі розміри, про широкий обсяг того, що створено протягом 25 років.

Нижче наводимо декілька чисел, що дають зведену, узагальнену характеристику діяльності цілої організації Союзу Українок Америки. Хай наша українська громадськість трошки замислиться, розглядаючи ці підсумки. Хай скромні членки СУА і його місцевих клітин знайдуть в них винагороду за свою непомітну, а проте велику велику щодо обсягу громадсько корисну працю на службі українського загалу.

Склад організації, утворення відділів

З 60 відділів, які входять до складу організації, сьогодні 45 подають відомості і про дату утворення. З тих 45 відділів можна скласти уявлення про те, як зростала і ширилась мережа відділів протягом 25 років, на які роки припадає найбільший її розвиток, які часи були, так би мовити, позначені найбільш жвавим рухом української жіночої організації в Америці.

Нижче наводимо рух кількості відділів (з числа 45) по роках, починаючи від 1925 року.

Таб. 1. КІЛЬКІСТЬ ВІДДІЛІВ ПО РОКАХ (з числа 45)

1925	1927	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1937	1938	1939	1940	Разом	1946-1948	1948-1950
5	4	8	15	18	29	31	32	39	43	44	45	45	51	58

З наведеної таблички видно, що найбільш посиленими темпами мережа відділів СУА зростала у 30-их роках, наприкінці яких кількість їх майже досягла свого теперішнього рівня. Ця особливість зростання мережі дуже яскраво виявляється в даних наступної таблички.

Таб. 2. КІЛЬКІСТЬ ВІДДІЛІВ ЗА ДАТОЮ УТВОРЕННЯ (з числа 45)

Дата утворення року	1925	1925-1929	1930-1934	1935 і вище	Разом
Кількість відділів	5	6	24	13	45
У відсотках	4.4	13.3	53.3	29.0	100.0

Отже більше як половина відділів, що нині входять до складу СУА, а саме 53,3 відс., утворено було в часі **1930-34** рр.

Такі є об'єктивні висновки, що їх робить статистика. Особи краще обізнані з українським жіночим рухом в Америці і його розвитком пригадують, що саме на ці роки припадає головування пані Олени Лотоцької.

Кількість членок і рух їх числа

Брак певних і систематичних даних ще більшою мірою позначився на другому покажчикові розвитку українського жіночого руху в Америці. За обрахунком Централі тепер має бути понад 3000 членок, згуртованих у місцевих клітинах організації СУА. Виходячи із загальної суми членських внесків треба вважати, що це число обраховано вірно. Але якщо ми звертаємось до минулого, справу обрахунку загального числа членок не можна сперти на більш-менш сталу підвалину. Проте, щоб судити про напрям і темп руху числа членок в окремі роки, цілком достатньо виходити з відомостей по 24 відділах, що подали матеріяли про число членок за окремі роки спостереженого періоду — 25 років. Ось як виглядає рух кількості членок, об'єднаних в зазначених **24** відділах.

Таб. 3 РУХ ЧИСЛА ЧЛЕНОК ПО РОКАХ (по 24 відд.)

ДАТА	КІЛЬКІСТЬ ЧЛЕНОК	
	абсолютне	у відсотках
На час заснування відділу	668	100.0
В 1940 році	1,175	175.8
В 1947 році	1,148	172.0
В 1948 році	1,103	165.0
В 1949 році	1,010	149.7
В 1950 році	1,268	190.0
Пересічно на рік	1,062	—

Отже 1950 року кількість членок по відділах, що існували протягом усього

спостереженого періоду, подвоїлася. Значить, розвиток жіночого руху відбувався не тільки шляхом утворення нових відділів, але також і **активнішим притяганням нових членок до праці** в уже існуювавших відділах. Брак матеріялів перешкоджає простежити це явище по окремих роках. Але напевно, що й це явище не відбувалося **стихійно**, а було наслідком активних зусиль і волі осіб, що стояли на чолі жіночого руху, в Централі і місцевих клітинах.

Прибутки відділів

Ще яскравіше свідчить про великі наслідки діяльності української жіночої організації в Америці третій показник — прибутки відділів. В узагальненому вигляді, зведені по відділах прибутки визначаються досить солідним числом, яке мабуть багатьом членкам, а навіть і провідництву СУА здадуться несподіваними. На жаль, і тут, як і в перших двох випадках, бракує вичерпливих відомостей щодо охоплення всіх низових клітин, бракує даних і в часі; наприклад за період **1941 до 1945** жадних даних, крім зведених матеріялів про прибутки Централі, ніде не пощастило відшукати.

Нижче подаємо табличку чисел прибутків відділів, підрахованих лише по тих відділах, що подали відомості.

Таб. 4 ПРИБУТКИ ВІДДІЛІВ ЗА ЧАС ДО 1940, 1946-1948 і 1948-1950

РОКИ	кількість відділів, що подали відомості	Сума прибутків в доларах
До 1940 року	33	59.359
1946-1948	31	46.432
1948-1950	22	33.914
Разом		139.705
40-45		
Прибутки Централі (орієнтовно)		30.000
		169.705

Отже за відомостями, що їх подає приблизно половина відділів, сума зібраних грошей за спостережений період часу дорівнює 170 тисячам доларів. Не буде помилкою припущення, що від суми зібраних відділами грошей, якщо б всі відділи подали відповідні відомості про свої прибутки за 25 років, отже ці прибутки перейшли б мабуть за **чверть мільона доларів**.

Щоб судити про рух прибутків в часі, використаємо дані по 18 відділів, по

яких маються „наскрізні“ числа за всі три спостережені періоди часу.

Таб. 5. РУХ ПРИБУТКІВ ВІДДІЛІВ СУА В ЧАСІ
(18 відділів, що дали відомості)

	До 1940 р.	1946-48	1948-50
Прибутки, сума	39.309	28.830	32.195
Пересічно на 1 відділ	2.183	1.602	1.768
У відсотках	100.0	73.4	111.6
У відсотках	100.0	73.4	111.6

Отже темпи зростання прибутків в останні роки випереджали ті що були в 20-их і 30-их роках; за два останні роки було зібрано грошей майже стільки, скільки за попередні 15 років до 1940 р. Регулярніше вносилися членська вкладка і сума її збільшувалася в залежності від прибуття до відділів нових членок, зростали прибутки від імпрез і власних підприємств у зв'язку з поживанням діяльності відділів, посилювались пожертви і принагідні збірки. Жінки, що входили до складу відділів поширювали обсяг, вдосконалювали форми своєї праці й засоби до зміцнення фінансових ресурсів відділів, які щороку давали більше можливостей до здійснення ширших громадсько-політичних і допомогових завдань, які стояли перед організацієк СУА і її місцевими клітинами.

Таб. 7. ВИТРАТИ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ
(відділи, що подали відомості)

Призначення витрати	До 1940 р.	%	1946-1948	%	1948-1950	%
На Централю	2,273	4.1	2,613	10.5	—	18.8
Церкву	4,741	8.6	1,743	7.0	—	6.5
Школу, мистецтво	10,913	19.8	2,719	11.0	—	7.0
Допомога країні, скитальцям	12,295	22.6	3,720	5.0	—	26.5
Різні допомогові організації	4,590	8.0	5,376	21.8	—	7.6
На вбогих та хворих	276	0.4	1,451	5.8	—	5.7
Допомога членам	1,516	3.4	677	2.8	—	—
На видання творів Лесі Українки	—	—	722	1.7	—	6.8
Інші	18,082	33.1	6,073	24.4	—	21.1
Разом	54,686	100.0	24,794	100.0	—	100.0

Безпосередні допомогові цілі забірають 39,8% всіх витрат останніх двох років; громадсько-культурні 20,3%; до Централі (вкладки, конвенційний, пресовий фонд, інші) надсилається 18,8%; інші — складають 21,1%. Отже найбільшу частину грошей витрачається на допомогу українським і американським організаціям, а також окремим нашим громадянам, напр. скитальцям. Якщо зв'язати, що серед „інших“ певна частина є також витратами благодійно-допомогового характеру, можна з певністю сказати, що половина коштів витрачається на допомогові цілі. Порівнюючи ті самі статті витрат по окремих роках, треба

Видатки у відношенні до прибутків

В перші часи існування зібрані відділами гроші майже цілком використовувалося на різні патріотичні й гуманітарні цілі. Але в останні роки всюди по відділах помічається тенденція до створення хоч невеличких грошових резервів, сумг готівки в касі відділу, хоч поволі, але поступово зростає.

Таб. 6. ПРИБУТКИ І ВИТРАТИ ВІДДІЛІВ ЗА ЧАС
1925-1950 РР. (18 відділів, що дали відомості)

	До 1940 р.	1946-48	1948-50
Прибуток	39.309	28.830	32.195
Витрати	35.572	23.545	26.915
Відс. витрат	90.5	81.6	83.6

Якщо перші півтора десятиліття заощадження відділів ледве складали 10%, за останні роки числа ці виносять майже 20% від загальних прибутків відділу, обставина, яка створює можливість до подальшого розвитку діяльності і вдосконалення форм організації українського жіночого руху в Америці.

Цілі призначення витрат

Уважний розгляд витрат за призначенням, що подається в наступній табличці (ч. 7) дає яскраве уявлення про цілі, на які була спрямована, переважно, активність місцевих відділів СУА.

вважати, що розподіл витрат поміж статтями, був можливо не цілком однаковий в різні періоди часу. Ця обставина примушує ставитися до наслідків таких порівнянь з певною обережністю.

Такі є основні загальні висновки, що їх можна зробити за допомогою зведених чисел. Хоч які неповні є ці характеристики, а проте й вони дають цілком яскраве уявлення про обсяг та напрям роботи цілої організації СУА за 25 років її існування. Числа свідчать про величезну працю, великі творчі зусилля як Головної Управи, так теж і окремих рядових членок, зусилля, що спричинились до створення одної з міцніших, національно

свідомих і дисциплінованих жіночих організацій не тільки в Америці, а може й у всьому світі. Наслідки цієї праці — величезні! Але, на жаль, ми завжди скромні, ми не вміємо показати цієї праці, так щоб нас знали й шанували, як ми того заслуговуємо, так щоб інші вчилися

з нашого досвіду. Одним із засобів такого „показу“ себе (себто української нації) є статистичні дані. Залишається тільки побажати, щоб статистичний облік бодай в найелементарнішій його формі зробився невід'ємною частиною оперативної праці наших відділів.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ОФІЦІЙНИЙ ОРГАН СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

появляється кожного місяця у Філадельфії, Па.

ПЕРЕДПЛАТА \$2.00 РІЧНО

В часописі є офіційні звідомлення Головної Управи і клітин СУА, статті на біжучі теми, інформаційні популярно-наукові статті, спомини, оповідання, багато ілюстрацій.

В кожному виданні є теж окремий відділ для молодечих відділів СУА в англійській мові, а також дві сторінки СФУЖО (Світової Федерації Українських Жіночих Організацій)

Передплачуйте НАШЕ ЖИТТЯ і приєднуйте нових передплатників

OUR LIFE

866 N. 7th Street, Philadelphia 23, Pa.

SPIRIT *of FLAME*

A COLLECTION OF THE WORKS OF

LESYA UKRAINKA

Translated by Percival Cundy

Foreword by Clarence A. Manning

УЖЕ В ПРОДАЖІ

**вибрані твори Лесі Українки в перекладі англійською мовою
СТОРИН 320 — ЦІНА \$5.00 З ПЕРЕСИЛКОЮ**

**Замовляйте у видавця СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA
866 North 7th Street, Philadelphia 23, Pa.**

ТЕТЯНА КОСТИК
член Контролі

МАРІЯ МАРУСЕВИЧ
член Контролі

МАРІЯ НАСЕВИЧ
член Контролі

ОЛЕНА ШТОГРИН
референтка преси

ПЕЧАТКА ОРГАНІЗАЦІЇ СУА

СТЕФАНІЯ ВОВЧОК
референтка мистецтва

ЮЛІЯ МАНЬОВСЬКА
предс. Статутової Секц. СУА

МАРІЯ ГОЛОВАТА
референтка стипендій

ІВАННА П. БЕНЦАЛЬ
організаторка

ПАВЛИНА БУДЗОЛ
3-тя місто-голова

ОЛЕНА МУРАЛЬ
молодеча місто-голова СУА

АНТОНІНА КУЛЬЧИЦЬКА
1-ша місто-голова

ОЛЕНА ГОРДИНСЬКА
2-га місто-голова СУА

МАРІЯ БАБЯК
насієрна

АННА СИВУЛЯК
фінанс, секретарка СУА

КАТРЯ ЯРОШ
рекорд. секретарка

Cut out

Олена Залі:

Початк

Українськ
у баг
держав
служб
рейнят
культури, з
генерацією
дого покол
для своєї
вини, в як
жінки, як г
дбань за о
20-го віку.

Знані
в передво
„Жінці“, „

Однак
ками тих ч
грації, у З
місця ново

Та і с
як був дав
з питомок
і звичаями
ленням піо
наших інте
і провідної позиції.

Це конгломерат жінок, різних не тільки суспільним походженням і матеріальним положенням, але різних освітою, світоглядом та надбаннями з різних чужих культур і цивілізацій, під впливом яких доводилось їм зростати і жити, а які їх тепер розєднують. Побіч давніх визначних досвідчених робітниць передвоєнного часу, що зайняли і тепер провідні позиції, багато молодого доросту і таких жінок, яких аж тепер, на скитанні чи в місцях нового поселення, обняла мережа жіночих організацій та громадської праці загалом.

Тому то для зміцнення суцільності організацій власне слід використати як обєднуючий, скріплюючий момент, 65-літню річницю оснування першого жіночого товариства — „Товариства Руських Жінок“ у Станиславові, основаного Наталею Кобринською в 1884 р. Хоч це товариство постало в невеликім,

руху

уртованим
по різних
ю ідеєю
інкам пе-
країнської
остаючою
ння моло-
рчих сил
й обста-
раїнської
аших на-
біжучого

х чимало
й Хаті“,
хах.

ли річни-
ашої імі-
вже про
китання?
не такий
кружків“,
ультурою
із захоп-

; не ряди

Cut out

провінційальним галицьким місті, і за своїм статутом мало місцевий характер, дата його оснування має для українського жіноцтва ширше, загальне значення. Це ж була загалом перша явна правна жіноча організація на українських землях.

Великі світові потрясення, перша і друга світова війна, що основно змінювали життя на українських землях, витворювали тим самим також інші умовини для організованої праці українського жіноцтва та мали рішальний вплив на її характер.

В залежності від тих зовнішніх умовин усі змагання й осяги нашого жіночого руху можна поділити на 3 періоди: 1-ший від початків до першої світової війни, 2-гий — двадцятьліття між обома війнами, і 3-тій — сучасний, від другої світової війни.

У 65-ту річницю оснування першого жіночого товариства хочу обговорити найближчий цій даті, перший період українського жіночого руху.

На великих просторах України під російською займанщиною, за царського режиму, всяке організоване життя було не дозволене, і аж до 1861 року панувало там кріпацтво. Але і в таких умовинах українська жінка-інтелігентка проявляє себе як зріла громадянка й товаришка тих передових мужчин ідеалістів, що змагались за кращу долю батьківщини.

Визначні наші письменниці Ганна Барвінок і Марко Вовчок, близькі знайомі Шевченка і звеличниці його таланту, — та громадські передові робітниці і письменниці наступних десятиліть: Олена Пчілка, Марія Загірня, Софія Русова, історик Олександра Єфіменко, — не лише були переконані про рівноправність жінки, але й доказували це також практично своєю освітою, видатною літературною й науковою працею, чи то просвітньою роботою серед народу.

Однак еманципаційні кличі підносяться вперше прилюдно у Галичині, за почином Наталі Кобринської.

Щоб як слід зрозуміти, наскільки Кобринська випередила свою генерацію та оцінити її працю на цьому полі, треба пригадати, яке становище займала тоді галицька жінка у своїм громадянстві. Переважну частину українського жіноцтва творили селянки, тоді здебільшого неграмотні, на яких тяготіло ще п'ятно недавньої панщини, які все ж не зважаючи на тяжкі зовнішні умовини, розвивали й зберігали народну культуру у піснях, звичаях, вишивках і т. д. Лише незначну частину українського жіноцтва творили інтелігентки, жінки священників, учителів і дуже нечисленних ще тоді урядовців, адвокатів, суддів. Цілком незначний відсоток становили самостійно працюючі жінки, сільські вчительки, поштові уряднички, кравчині і торговельний персонал. Освіта жінок з інтелігентського середовища кінчилась часто на народній школі та на принагіднім читанні белетристичних книжок.

І Наталя Кобринська вийшла із середовища сільської інтелігенції: була дочкою, а потім і дружиною священника. Повдо-

вівши молодо, посвячується праці для українського жіноцтва. Окрім вродженої інтелігенції й змагання до знання, мала вона сприятливі умовини і матеріальну незалежність, які дозволили їй побувати у ширшому світі та побачити життя інших народів. Через своїх братів познайомилася з визначними представниками молоді: Іваном Франком, Михайлом Павликом, Терлецьким та іншими, які мали на Кобринську великий вплив і були її дорадниками в початках її літературної праці та прихильно ставились до її змагань на феміністичному полі.

Початком громадської діяльності Наталі Кобринської вважаємо 1884 р., коли то за її почином основано першу жіночу організацію. Це сталось у жовтні, 1884, у Станиславові. Вісімдесять жіночих прізвищ виказує список членів. Основні збори описала недавно тому голова СФУЖО Олена Кисілевська, що була тоді наймолодшою членкою. Промовляла Н. Кобринська, що була доброю бесідницею та мала корисну, привабливу зовнішність. Коли переглядаємо статут того „Товариства Руських Женщин“, то бачимо, що цілі не були надто далекосяглі. Головну вагу покладено на культурно-освітню працю серед членок.

Все ж оця перша організація не оправдала себе. Хоч у ній зібрались найактивніші жінки того часу та більшість їх була розсіяна по провінції та в самому Станиславові українки Кобринської не піддержали. Видно, що це таки ще була новина для них і організувати культурно-освітню роботу ще не зуміли. Сходини відбувалися щораз рідше, бібліотека світила пустокою.

Та Кобринська не зразилась цією невдачею. Вона заходила коло видання альманаху з творами жіночого пера. Саме в 1885 р. їхав Франко до Києва і допоміг їй позискати для цієї ідеї й письменниць Великої України. Довго йшло листування і підготовка, й у 1887 р. виходить „Перший Вінок“. Альманах обєднав усіх тодішніх письменниць із обох боків Збруча. Публікуємо там твори Ганни Барвінок, Олени Пчілки, дочки її Лесі Українки, Дніпрової Чайки та інших. З галичанок є там преезії відомої вже тоді Уляни Кравченко та літературні спроби цілого гурту молодих жінок, а саме Михайлини й Ольги Рошкевич, Кліментини Попович, Олесі Бажанської. „Перший Вінок“ — це була перша, і треба сказати вдала спроба, об'єднати всіх тодішніх робітниць пера до спільного діла. А найважливіше також те, що в заранні жіночого руху об'єднались також жінки обох українських займанщин.

В публіцистичній частині альманаху займається Кобринська питаннями соціального, економічного і політичного становища жінки та шукає виходу з її незавидного положення.

В белетристичній частині, в таких оповіданнях як „Дух часу“ Кобринської, і „Товаришки“ Олени Пчілки, в поезії „Новий шлях“ Уляни Кравченко, змальовані також змагання молодого покоління українських жінок до науки, самостійної заробітної праці й політичної рівноправності.

В пізніших роках видала Кобринська ще три випуски „Нашої Доли“, якої даліше видання припинилося з матеріальних причин, а також тому, що знаходила Кобринська замало зрозуміння для своїх плянів серед жіноцтва, чи вірніше кажучи, замало було тоді жінок, які вміли б переводити її пляни в життя. Алманах „Перший Вінок“ доказав, що легше було згуртувати співробітниць і матеріял для видавництва, як придбати потрібне число передплатниць.

Перше жіноче віче у Стрию 1893 року, це знову дальший етап у громадській праці жінок. Передові жінки того часу, під проводом Наталі Кобринської, закликають жінок до активності на громадському полі і до праці над собою — до самоосвіти. Їх голос більше впевнений і рішучий, звертається з протестом і домаганнями до керівників держави.

Жіноче віче у Стрию започатковує висилку петицій до міністерства освіти у Відні у справі допущення жінок до середніх шкіл, клясичних і реальних гімназій.

На девять націй, що входили тоді у склад австро-угорської монархії, українки були третіми (по австрійських німкнях і чешках), що домагались допущення жінок до середніх шкіл.

Крім справи навчання жіночої молоді, порушено на вічу у Стрию ще другу, не менше важну справу, дитячих захоронок по містах і літніх дитячих садків на селах.

90-ті роки в Галичині то час стихійного творення жіночих організацій. Хоч перше товариство у Станиславові не розвинулось, зате зерно почину не пропало. Алманах теж розбудив зацікавлення, показав шлях.

З різних жіночих товариств, що постають по містах Галичини, на першому місці стоїть „Клуб Русинок“ у Львові. На перші роки діяльності „Клубу Русинок“ припадає його праця збирання народних вишивок, писанок, різб, виробів зо шкіри і металю та записування народних пісень і інших етнографічних матеріялів. Працю ту переводили при помочі своїх членів, що жили по селах. Цінну свою етнографічну збірку виставляв Клуб Русинок на краєвій виставці у Львові і дарував потім музеєві імені Шевченка, а взори вишивок видав окремим альбомом.

В ті часи поставало у Львові багато різних організацій і товариств для ведення окремих справ. Також і жінки з Клубу Русинок давали почин до закладання нових організацій на терені Львова. Там постала думка створення жіночої господарської організації, яку названо „Труд“. Завданням його було виховувати жіночу ремісничу молодь та давати їй заробіток у своїх варстатах. Реміснича школа і бурса були головним завданням кооперативи „Труд“ на протязі 40 літ її існування аж до найновіших часів.

Ініціатива створення української дівочої виділової школи у Львові вийшла також від членів Клубу Русинок, а першою директоркою тієї школи була Марія Білецька, найактивніший

член Клубу Русинок на протязі довгих років. Для опіки над тією школою основано „Руське Товариство Педагогічне“, яке в пізніших роках під зміненою назвою „Рідна Школа“ розрослося в централю всього народного і середнього приватного українського шкільництва. Також з ініціативи жінок основано у Львові захоронку для малих дітей. Потребу захоронк підняла вперше Кобринська на вічу у Стрию. Кинений нею клич знайшов широкий відгомін, хоч значно пізніше. Товариство „Українська Захоронка“ у Львові, в яким працювали жінки, розрослося згодом в централю, що опікувалася передшкіллями, захоронками й дитячими садками.

Клуб Русинок опікувався також українськими львівськими студентами і провадив для них дешеву харчівню, яка до часу збудування Академічного Дому, містилася в будинку „Труду“. Особливо опікувалися студентами під час масових арештувань студентів у звязку із заворушеннями на університеті, коли то українські студенти вели акцію за українізацію львівського університету.

З ініціативи членів Клубу Русинок основано Товариство Опіки над Служницями. Тоді в самому Львові було кілька тисяч українських дівчат, що працювали як домашні помічниці по чужих, польських та жилівських домах. Потребували вони і національного освідомлення і поради та піддержки в різних справах, що впливали з їхнього службового відношення до працевдавців. Клуб Русинок мав локальний характер, але часто виходила від нього ініціатива для інших жіночих організацій в краю.

Провідницями і визначними членками Клубу Русинок були: Марія Білецька, Ольга Барвінська, Гермiна Шухевичева, Олімпія Лучаківська, Марія Грушевська, Валерія Коцовська, Олена Гнатьюкова, О. Роздольська й інші.

Не була я членом цього товариства, однак як молода дівчина, як член „Кружка Українських Дівчат“, була добре поінформована про його працю, а всіх названих жінок, що були дочками чи дружинами найвидатніших тоді українських громадян, знала я особисто і з деякими стрічалась пізніше у праці „Жіночої Громади“.

Різні жіночі організації, що поставали по більших містах Галичини (Тернопіль, Перемишль, Коломия, Стрий, Бережани, Рогатин) під різними назвами, хоч і не були об'єднані в одну централю, так мали дуже подібні завдання: ширити національну свідомість, гуртувати і виховувати жінок до громадської праці, та збирати фонди на різні культурні і добродійні цілі.

В Перемишлі, осідку першої української жіночої школи, довгі роки працювала Примівна, директорка того виховного заведення, Інституту для Дівчат, яка виховала сотні молодих українок на добрих патріоток і характерних, активних громадянок.

До першої світової війни працювали в перемиській жіночій організації ще такі визначні жінки, як Ольга Ціпановська, малярка Олена Кульчицька і її сестра Ольга, Ольга Коренцева, Климента Авдиківич.

У Стрию організували жіноцтво того часу Осипа Бобикевича, Ольга Тишинська та Іванна Вітковицька.

В Рогатині активною організаторкою жіноцтва була Аркадія Гургулова, в Тернополі Антонина Кордубова, в Самборі Наталія Чайківська, дружина письменника Андрія.

У Коломиї була першою головою Францішка Кобринська, дружина лікаря, що хоч польського роду, дуже прислужилась до розросту організації. Спільно з нею від самих початків працювали — Кульчицька, Мельникова, Слюзарева, Весоловська (сестра редактора „Діла“), Витвицька, Гонтова, а головно теперішня голова СФУЖО Олена Кисілевська.

Як вияв шукання нових доріг і відмежування „молодих“ від „старих“, треба вважати оснування другого жіночого товариства у Львові. В початках дев'яťсотих років основано „Кружок Українських Дівчат“, товариство, в якому, як вказує сама назва, мала гуртуватись українська жіноча молодь. Ініціативу до його оснування дали: Наталка Будзиновська, Дарія Шухевичівна (дочка голови Клубу Русинок), О. Жураківська і дочка відомого письменника Настя Грінченко, яку батько післав з Києва до Львова для студій українознавства.

Еманципаційні змагання жінок набирали тоді щораз конкретніших форм і з домаганнями феміністок почали щораз більше числитися в різних країнах Європи. Перед у цім велс Англія.

Молоді організаторки Кружка Українських Дівчат поставили за мету популяризування феміністичних кличів серед українського громадянства загалом, а серед молодого жіноцтва зокрема.

Коли старші жінки з Клубу Русинок вели суспільну і харитативну працю для других, молоді членки нової жіночої організації звертали всю увагу на працю над собою, на самосвіту. Комплектували бібліотеку в українській і чужих мовах, не тільки твори найновіших письменників красної літератури, але й наукові праці, головно із суспільних наук, філософії та природи. Улаштували серії публичних відчитів, до яких запрошували тодішніх визначних письменників і учених (Франка, Грушевського, М. Ганкевича).

У лютні 1904 р. товариство скликало перше жіноче віче на львівському терені, з домаганням рівних політичних прав для жінок. Реферати виголосили: С. Данилевич — про завдання й організацію нашого жіноцтва, Е. Тишинська — про організацію прилюдних університетських викладів, К. Лозенко — про становище жінки в суспільстві. Особливо зацікавила всіх остання доповідь. Катря Лозенко-Голіцинська була політичною емігрант-

кою з наддніпрянської України. Добре обдуманий і палко виголошений її доклад знайшов признання і в тих мужчин, що прийшли на жіноче віче із скептичним наставленням. Пригадую цей момент добре, бо мені, як молодій гімназистці, доводилось тоді секретарювати.

Того року видав Кругок Українських Дівчат огляд історії жіночого руху, написаний Константиною Малицькою, під заголовком „Про жіночий рух“. Книжка була довший час одинокою у нас працею того роду, а вже само ім'я авторки свідчить про її вартість.

Рік 1904 взагалі позначився в житті товариства. У тому році Наукове Товариство імені Шевченка з почину М. Грушевського перевело курси українознавства. Зіхалось багато молоді, особливо з Наддніпрянщини. Прибули дочки відомого українського мецената Ганна й Вікторія Чикаленки, студентки Дверницька, Андріївська та інші. Зустріч та виміна думок з ними були великою заохотою до праці для молодих галичанок.

Черговою справою, що нею зайнявся Кругок, була пропаганда за оснуванням дівочої гімназії. З тією метою скликано віче у грудні, 1905, де промовляли Наталка Будзиновська, Северина Данилевич і Дарія Шухевич. А недовго потім оба львівські жіночі товариства скликали віче, щоб запротестувати проти виборчої реформи, неприхильної для українців.

Як бачимо — від першого почину у Станиславові минуло ледве 20 літ, а в житті нашого жіноцтва стала велика зміна. Існувала не тільки сітка жіночих організацій для праці над собою, але жіноцтво ставило домагання у своїх справах, а також висловлювалось у політичних питаннях.

Назрівала потреба жіночого часопису. Дня 1 березня, 1908, вийшло перше число жіночого часопису „Мета“, що взяв собі за ціль „розбудити загальне жіноцтво до суспільного життя та організувати його в ряди свідомих громадян“.

Коли згадую про ті часи з перспективи 40 років, то не можу рівня „Мети“ як слід оцінити. (На жаль, від того часу не бачила її). Та треба брати до уваги, що це були перші початки в цьому напрямі і молоді дівчата взялись за діло без ніяких фондів з молодечим запалом, але і з молодечим браком досвіду. Тому не диво, що Олена Пчілка у привітальнім листі до нас з нагоди появи першого числа „Мети“, написала: „Бажаю вам більше успіху як поспіху“. Для „Мети“ прислали свої речі Ольга Коцюбинська, Катря Гриневичева, Константина Малицька, Уляна Кравченко і інші відомі письменниці того часу. Ініціативу до видавання „Мети“ дала Дарія Шухевич, що якийсь час була її редакторкою, а ми, члени кружка їй помагали. Дарія Шухевич і Настя Грінченко були соціал-демократками і стояли у звязку з тодішніми лідерами тієї партії, (М. Ганкевич, Старосольський, Косевич) однак ні „Кругок Українських Дівчат“ ні „Мета“ не мали

партійної закраски, а наступна голова організації, Северина Данилевич Кабаровська була з переконання національна демократка.

Крім вище згаданих членок пригадую Олену Ясеницьку, Марину Лучаківську, М. Негребецьку, Евстахію Гишинську, Олену Бережницьку, О. Озаркевичівну, Іванну Шехович (якій Франко присвятив свою історію української літератури), Хараківну, Белеївну, Стельмахівну, Е. Крушельницьку та інші. Богато з них тепер покійниці. Настя Грінченко померла в Києві в тюрмі ще перед першою світовою війною, а друга ініціаторка того товариства Дарія Шухевич померла на засланні в Казакстані.

Живучі по цей бік залізної заслони колишні члени „Кружка Українських Дівчат“, почесна голова Союзу Українок в Буенос Айрес, Е. Крушельницька Стернюк, та перебуваюча в Німеччині Мелянія Стельмахів Витвицька, може мають більше споминів про цю організацію.

Ще в 1905 р. товариство перемінило свою назву на „Кружок Українок“ тому, що членки вийшовши заміж, не хотіли покидати своєї організації. Спільний виступ обох жіночих товариств створив потребу об'єднання. І так в 1909 р. обі львівські організації створили нове товариство „Жіночу Громаду“. Новий австрійський закон про товариства давав змогу поширити діяльність на всі країни Австрії. І тому статут „Жіночої Громади“ міг спертися на ширших рямцях. Головним завданням „Жіночої Громади“ було перевести централізацію існуючих жіночих організацій, та оснóвувати філії в повітових містах та кружки по селах Галичини і Буковини. На підставі того статута українки мали право оснóвувати свою організацію також у Відні, Празі чи іншому австрійському місті, де жило більше українок. Думалося тоді і про закарпатських жінок, але на Угорщину не можна було того статута поширити. Пригадую собі ті справи, бо статут для Жіночої Громади опрацьовувала Константина Малицька зо мною. Коли в „Клубі Русинок“ чи в інших жіночих товариствах працював до того часу лише сам виділ, „Жіноча Громада“, згідно із статутом творила різні секції: організаційну, видавничу, добродійну і т. д., щоб у цей спосіб здиференціювати роботу і притягнути до праці більше жінок, відповідно до їх заінтересувань.

Найбільше уваги присвячено організаційній ділянці, і тому по різних містах та селах поставали філії і кружки „Жіночої Громади“. Також існуючі товариства приєднувались до Централі, змінюючи свій статут і назву, або залишаючи старий.

Львівська централь почала організувати не лише жінок інтелігенток, але також міщанок і робітниць. До філій і кружків висилано референток. Пригадую такі поїздки М. Білецької, К. Малицької, І. Січинської, С. Олесківної, Стефи П., а мені також доводилось побувати в Перемишлі, Яворові, Краківці, в деяких підльвівських селах і на Покутті. На тих сільських зборах було нераз велике число жінок. Тяжче було до організації притягнути міщанок і робітниць.

Одним з головних завдань „Жіночої Громади“ було домагання політичних прав для жінок. У тій цілі львівська Централь і провінційні філії скликали збори, писали петиції до уряду і т. п.

Пригадую одно таке віче (1910) у справі допущення жінок до голосування у Львові, на якому промовляли Марія Білецька, К. Малицька, одна селянка з-під Львова і дівчина служниці. По вічу відбувся похід під сойм, де українські вічевики стрінулися з таким самим походом польських і жидівських жінок, що мали свої віча рівночасно, в інших локалях. У всіх інших справах, культурних чи харитативних, українські жіночі товариства не контактувалися з польськими чи жидівськими жінками. Однак тоді, у справі домагань виборчих прав, виступили разом. Під соймом зібралося чимале число жіноцтва яке домагалось виборчого права в майбутніх соймових виборах. Просто примусили соймового маршала Станислава Бадені (брата відомого ворога українців, Казимира) прийняти делеганію. Для нього демонстрація жінок була несподіванкою і він сам не знав, як поступити у цій справі. Від української делегації, у склад якої входила М. Білецька, К. Малицька і я, промовляла Малицька. У незвичайно добре приготуваній і красномовно виголошеній промові сказала багато правди на адресу польських магнатів та про польську політику в Галичині загалом. Від польок виступила тоді графянка Пелягія Пляжек, яка була перейнята феміністичними ідеями. Бадені був здивований участю польської аристократки у спільній делегації і сказав до неї з докором: „Грабянко, пані теж тутай?“

Я нарочком так довго зупинилась на цім, бо це була перша жіноча демонстрація з походом, у справі допущення жінок до голосування, а успіх Малицької як бесідниці був тоді надзвичайний.

При цій нагоді слід згадати ще один гурток, що мав своє особливе завдання. Це був Кружок ім. Ганни Барвінок при Рідній Школі який опікувався першою українською дівочою школою ім. Т. Шевченка у Львові. Цей Кружок мав не тільки удержувати школу, але провадив видатну культурно-освітню працю серед свого членства. Щотижня сходився тут гурт членів, батьків учнів і прихильників, щоб вислухати реферату чи відгуку на якусь національну подію.

„Жіночій Громаді“ приходилось обстоювати рівні права для жінок не лише перед державною владою, але й у своїй власній суспільності. З трьох існуючих тоді українських політичних партій, найбільша, націонал-демократична, а бодай її верхівка у Львові, ставилася з резервою, а то і неприхильно до домагань жіноцтва. Голові „Жіночої Громади“, Марії Білецькій, доводилось нероз дуже енергійно домагатись доступу жінкам на т. зв. „Народні Зізди“, чи інші політичні збори та наради. Нерадо поміщували дописи про працю жіноцтва у щоденнику „Діло“. Не погоджувалися приймати жінок у члени партії, покликаючись на закон, хоч другі тодішні партії, радикальна і соціал-демокра-

тична, основанийі на підставі тих самих законів, радо приймали жінок у свої ряди. Однак в останніх роках перед війною добились жінки того, що відпоручниць „Жіночої Громади“ запрошували на наради і зїзди Народного Комітету, на які ходила все М. Білецька ще з якоюсь виділовою.

Марія з Лісецьких Білецька була протягом довгих літ найвизначнішою індивідуальністю в „Клубі Русинок“, а потім в „Жіночій Громаді“ у Львові. Відзначалась рішучістю і бистротою, вміла все подавати добрі проекти і пляни в ділянці громадської праці і як добра бесідниця вміла переконати інших. За молодих літ працювала на педагогічному полі, як учителька і директорка дівочої школи ім. Шевченка у Львові.

Уміраючи записала своє майно, дім і готівку, тим що віддали своє здоров'я в боротьбі за волю України — українським інвалідам.

Про діяльність „Жіночих Громад“ у провінціональних містах Галичини не маю точних відомостей. Лише із споминів активної членки жіночого гуртка в Коломиї, п. Олени Кисілевської, можна зясувати собі програму їхньої праці. Змістом статуту були, як і давніше, самоосвіта жінок, товариське життя, аматорські вистави. Та вже переважали завдання харитативні — допомога вбогим учням та сиротам і вдовам по священниках. Було намагання заснувати інститут для дівчат, та це не здійснилось через опір москвофілів, що не хотіли відступити на ту ціль фундації Т. Біловуса. Бурсу урухомлено аж після війни. Окрім того жіноцтво займалось виборами, а пізніше Січами.

Буковинська „Жіноча Громада“ в Чернівцях, окрім суспільної і харитативної праці, розвинула була виробництво народних вишивок, згуртувавши до цього сільських вишивальниць. Збут на ті гарні мистецькі вишивки забезпечували їм не лише чернівецькі покупці, але й крамниці прикладного мистецтва у Відні. Здається, що зрозуміння для цієї ділянки своєю працею підготовила там Євгенія Ярошинська, сама буковинка, письменниця і перша українка учителька фахових шкіл з вищими заграничними студіями.

Львівська філія „Жіночої Громади“ удержувала якийсь час дівочий інститут. В 50-ту річницю смерті Тараса Шевченка видала плякету-погруддя Тараса Шевченка, роботи різбаря Михайла Гаврилка; К. Малицька зредагувала однодівку є вінетою малярки О. Кульчицької. Постійно уладжувано реферати. Тоді то вперше пізнала я теперішню голову СФУЖО, Олену Кисілевську, яка часто зголошувала свої реферати. В „Жіночій Громаді“ крім названих видатних членок були ще й інші передові членки: Євгенія Вергановська, Марія Мудракова, Євгенія Макарушкова, Марина Іжицька, О. Корінцева, Євгенія Ясеницька й інші.

В останніх роках перед війною, яка вже від 1912 р. наче б висіла в повітрі, „Жіноча Громада“ організувала санітарну службу — вишкіл сестер милосердя, улаштувала курси першої

помочі раненим, дала почин до створення і з успіхом переводила збірку фонду для цих цілей. (Не пригадую назви того фонду, означеного двома короткими гаслами). Реферат Олени С., виголошений на одному із жіночих віч, що було скликане у тій цілі, видруковано і поширювано окремою брошуркою: „Жінка в історії України“.

В ті передвоєнні часи виступають ще зорганізованою групою українські студентки львівського університету, згуртувавшись в окремій секції Українського Студентського Союзу.

Жінки були тоді допущені лише до студій на філософічному і медичному факультеті, правничі й технічні студії ще далі були недоступні жінкам. Тому то скликували студентки окремі зібрання у цій справі і передавали ректорам високих шкіл меморіали для предлошення міністерству освіти. Акцію цю вели спільно українки, польки і жидівки, а ініціатива виходила нероз від українок. (Не запрошували до участі лише членок шовіністичної вшехпольської „Чительні Академічної“ та москвофілок). У цій справі переписувались також з німецькими студентками віденського університету. А і в самому Львові мали звязок з чужоземними студентками білорусинками і росіянками, що тікаючи перед утиском царського режиму, шукали азилу в Австрії. Одною з таких наших симпатиків була відома білоруська революціонерка і письменниця, М. Пашкевич (псевдонім „Цьотка“).

Щоб виправдати свої домагання доступу до вищих студій, тодішні студентки пильно працювали в університеті, і більшість з них після закінчення студій посвятилась педагогічній праці, як учительки та управительки українських жіночих шкіл — гімназій і вчительських семінарів. (М. Бордун, Ст. Пашкевич, М. Лучаківська, М. Кузеля, Н. Федюшка, О. Степанів). Деякі почали працювати на науковому полі і праці свої публікували у виданнях Наукового Товариства ім. Шевченка й інших. Порядкували та опрацьовували архівні й музейні матеріали в Національній Музеї та Наук. Т-ві ім. Шевченка (вище названі й я). Під час моєї праці в етнографічній відділі Національного Музею стрічала я цінні збірки вишивок Ольги Шухевич з Тишківцевої та Єроніми Озаркевич, колишніх членів першого жіночого товариства.

Крім того студентки старалися проявити якнайбільш активності в усіх тодішніх організаціях, у Просвіті працювали в бібліотеці, в редакційній колегії „Письма з Просвіти“, іздали з доповідями до сільських читалень (О. Левицька Басараб, Ст. Данилович, О. Гаморак).

В Рідній Школі вели курси підготовки до гімназій, організували українську молодь з польських шкіл. (Пригадую, що при такій нагоді, коли я збирала українок, учениць польської гімназії — бо української ще не було — пізнала я пізніших провідниць Союзу Українок: Мілену Рудницьку та Олену Федак Шепарович. Федаківну цікавило тоді українознавство і вона

приготовила реферат про „Слово о Полку Ігоревім“, а Рудницька вже тоді, як молоденька гімназистка, цікавилася проблемами фемінізму).

В „Жіночій Громаді“ працювали студентки в організаційній секції та в бібліотеці (О. Левицька і я).

В Соколі і Січі вели руханкові вправи для дівчат; брали також участь в організуванні Пласту, який тоді поставав.

А в літах безпосередньо перед війною переходили вишкіл санітарок і організували жіночий курінь Січових Стрільців.

Брали також участь в аматорських виставах, які по містецьки режисерував тоді емігрант з Придніпрянщини, Гнат Хоткевич і в яких починав свою мистецьку кар'єру творець славного „Березіла“ Лесь Курбас, тодішній студент львівського університету. (Із студенток брали участь у тім гурті О. Гаморак, Ст. Данилович та інші).

Секція студенток започаткувала була збірку на будову Академічного Дому для студенток, на жаль, готівка зібрана на ту ціль здевалювалася в часі війни.

Небагато було нас тоді членів секції, бо небагато було студенток взагалі. Пригадую собі, що на похороні Адама Коцка, який згинув від польської кулі під час університетських демонстрацій, було нас всього 19 студенток, що ішли окремою групою з терновим вінком.

З вибухом першої світової війни наказом влади припинилася праця в усіх українських організаціях. І в тому часі кінчиться перший етап громадської праці жінок, яка велася в тій частині українських земель, що входила у склад австро-угорської монархії — в Галичині й на Буковині. Етап, в якому жінки, перейняті кличами жіночої рівноправності, пропагували й популяризували їх серед усього громадянства, а серед жіноцтва зокрема, домагаючись від уряду доступу до високих шкіл, а потім і повної рівноправності в політичному житті. Ступнево і постійно та послідовно включаються жінки в громадське життя. В ділянці поширювання просвіти, суспільної опіки і виховання молоді проявляють багато активності, самопосягати, а часто й ініціативи. В ділянці економічній, в господарських справах, ставлять перші, несміливі ще кроки.

Другий етап плянкової, конструктивної праці жіночих організацій припадає на 20-ліття між обома світовими війнами. Самі роки війни не давали змоги жіноцтву вести систематично організаційну працю, але мали дуже великий вплив на вироблення світогляду жінки і на розвій активності у широких масах жіноцтва.

Роки війни дуже вплинули на усамостійнення жінки селянки. На її плечах спочивав увесь тягар господарки й опіки над дітьми, бо чоловіки були під зброєю. Через наші землі переходили фронти, були вони раз боевою лінією, то знову зайнятою ворогом територією, що робило життя на них невимовно важким.

Але і в цих тяжких умовах українська жінка селянка виявлялась дуже добре, і вже тим самим давала доказ своєї громадської зрілості.

У воєнні роки господарської скрути виробляється також самостійність і підприємчивість у міського жіноцтва, яке береться до ремесла і торгівлі, до праці в підприємствах і до самостійного ведення їх.

Велика частина жінок з інтелігентських кол опинилась за межами Галичини, в німецьких та чеських країнах Австрії. На чужині проявляють вони немалу активність у ділянці опіки над раненими й полоненими українцями, і творять для цього окремі комітети. По виперті російських військ та акція перенеслась і до краю, жінки працювали там по шпиталях, в Червоному Хресті і в різних добродійних комітетах.

Визвольні змагання, їх підготовка, і сама боротьба, та короткий час державної самостійності на східних і західних українських землях, мали незвичайно велике значення для вироблення української жінки громадянки. Вони поширили і піднесли українську національну свідомість в широких масах жіноцтва. Визнання жінкам всіх політичних прав урядами Східної і Західної Української Республіки піднесло почуття обов'язку до громадської праці і відповідальності за її вислід. В Українській Народній Республіці в Києві виступали жінки як співтворці державного життя — Софія Русова, Людмила Старицька Черняхівська, Зінаїда Мірна, В. О'Коннор Вілінська та сім інших входили до Центральної Ради.

На доріжку жіночих організацій першої доби, на з'активізуванні широких мас жіноцтва протягом воєнних років, на зрості в роках боротьби за державність, на признанні всіх політичних прав для жінки і своїми урядами за час їх короткого існування, і потім урядами займанців, — на тій то підготові починається розріст і поглиблення жіночого руху другого етапу.

Та зріст цієї праці, в якій найбільшу ролю відіграв Союз Українок (як переіменовано 1917 року „Жіночу Громаду“), настільки великий, що вимагає окремого, подрібного обговорення і не входить в обсяг цього огляду.

У цім огляді, спертім на особистих споминах, переживаннях і спостереженнях, згадую нароком різні епізоди і дрібні деталі, щоб читачкам легше було перенестись думкою в часи, в яких почала розвиватися громадська праця жінок. Наводжу різні імена також і менше відомих громадських робітниць, бо всі вони вкладали у свою працю багато ідеалізму, молодечого запалу, знання і доброї волі, словом найбільших цінностей своєї душі. Деякі з них віддали своє життя як жертви наших жорстоких днів, багато з них виховали своїх дітей, так що ті не вагалися зложити своє молоде життя в боротьбі за волю батьківщини. Згадаймо їх тепер хоч одним щирим словом, віддаймо шану

українській жінці як громадянці і як матері. Згадаймо їх на чужині, серед нових умовин життя і праці, під час цього третього, важкого етапу організованої праці жінок.

Не на українських землях ведеться тепер праця наших жіночих організацій. Перш усього в країнах, де здавна осіли наші сестри емігрантки, гнані туди економічною скрутою давніших, і політичними причинами новіших літ — і де знайшли вже нову батьківщину, у Злучених Державах Америки і в Канаді. Також і в Полудневій Америці та в місцях нового поселення, Австралії. А теж в різних державах Європи, в місцях тимчасового перебування на праці, чи у скитальчих таборах, гуртуються українські жінки у своїх окремих організаціях. Всі вони відчули потребу об'єднатися для взаємної піддержки, для посилення праці та створили С. Ф. У. Ж. О. Збірними зусиллями, об'єднані працею та спільною метою, довершать напевно діла гідного української жінки громадянки.

У проводі цього об'єднання жіночих організацій стоїть людина, яка своєю участю в перших установчих зборах першого жіночого товариства перед 65 роками і своєю працею в Жіночій Громаді, Союзі Українок і на сторінках „Жіночої Долі“ репрезентує тяглість і однодушність праці жінок на протязі більш як пів сотні літ. Голова СФУЖО, Олена Кисілевська, хоч старша віком але повна життєвої енергії і відданості справі. Всім відома її довголітня, невтомна праця, як редакторки „Жіночої Долі“ і як сенаторки. Ні одна з наших жінок не відбула стільки поїздок по селах і містах краю, не виголошувала стільки організаційних промов, не вела такого широкого листування у справах організації жіноцтва.

Поряд із нею стоять Олена Лотоцька, як репрезентантка найбільшої жіночої організації американських українок, Союзу Українок Америки, Ірина Павликовська, організаторка і провідниця жінок у краю і потім на скитальщині, та представниця сучасного жіноцтва Східної України, письменниця Людмила Івченко.

Шлях третього етапу жіночої зорганізованої праці ще не пройдений та невідомий його кінець. Однак всі об'єднані спільною працею жінки вірять і сподіваються, що новий, четвертий етап жіночої праці почнеться вже в самостійній, вільній українській державі.

Ю В І Л Е Й Н И Й К О Н Ц Е Р Т

12 Л И С Т О П А Д А

Г О Д . 8 В Е Ч О Р О М

У к р а ї н с ь к а З а л я — 849 Н о р т Ф р е н к л и н в у л . Ф и л а д е л ь ф і я , П а .

П Р О Г Р А М А :

I. частина

Вступне слово — п. Осипа Грабовенська.

Реферат про творчість Лесі Українки —
п. Віра Шпаківська

Скрипкове сольо — Люба Головата

1st Movement from Concerto No. 4

D Major by Mozart

Accompaniment, Miss Dorothea S. Weir

Рецитація — п. Ніна Горленко

Вибрані поезії Лесі Українки

Сопранове сольо — п. Інна Черняхівська

1) Не співайте мені цієї пісні, слова Л. Українки, муз. Д. Січинського

2) Як я умру, слова Л. Українки, муз. Бобикевича

3) Горить моє серце, слова Л. Українки, муз. Яр. Лопатинського

Акомпаніємент — проф. Н. Котович

Фортепянове сольо — проф. Р. Савицький

1) Полонез Ас-дур — Микола Лисенко

2) Вальс Ціс-моль — Шопен

3) Танець вогня — де Фалла.

П е р е р в а

II. частина

„НА ПОЛІ КРОВИ“

Драма Лесі Українки

у виконанні артистів театру

під дир. Володимира Блавацького

Д і є в і о с о б и :

Людина Володимир Блавацький

Прочанин Я. Пінот-Рудакевич

Марія-Магдалина Марія Степова

Соломія Віра Левицька

Сюзанна Євдокія Дичківна

ІННА ЧЕРНЯХІВСЬКА
опера співачка

ЛЮБА ГОЛОВАТА
скрипачка, стипендистка СУА

СВДОКІЯ ДИЧКІВНА
артистка Українського Театру

ПРОФ. НАТАЛЯ КОТОВИЧ
п'яністка

Cut out

1925

1950

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПРОГРАМА ДЕВ'ЯТОЇ КОНВЕНЦІЇ:

11 і 12 ЛИСТОПАДА, 1950

В ГОТЕЛІ ВОРВИК, 17-та ЛОКАСТ ВУЛ. ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Реєстрація Делегаток і гостей зачнеться в **п'ятницю, 10. листопада**
в готелі Ворвик від 8 год. вечора.

СУБОТА, 11. ЛИСТОПАДА.

8 год. ранку: Реєстрація.

9 „ „ **Відкриття Конвенції** — Олена Лотоцька, Голова СУА
Привіт п. Олени Кисілевської, Голови Світової Федерації
Українських Жіночих Організацій (СФУЖО)
Вибір президії Конвенції і Комісій
Звіти членок Головної Управи
Дискусія над звітами

Cut out

СОЮЗ УКРАЇНОК ВІДДІЛ 1—НЮ ЙОРК, Н. Й.

Перший ряд з ліва: І. П. Бенцал, контролер; Я. Кравчук, рек. секретарка; С. Грицько, почесна членка; К. Пелешок, голова; П. Дерех, скарничка; Є. Захарчук, кор. секретарка; др. Н. Пелехович-Гайворонська. Другий ряд з ліва: С. Ковбаснюк, А. Колтун, Е. Ликтей, А. Михайлів, К. Стречай, Е. Се- рединська, С. Козак. Третій ряд з ліва: З. Дорожинська, А. Ликтей, П. Авраменко-Прядка, К. Дроздик, О. Чопик, М. Кузів. Імена членок, яких нема на знімці: М. Чарнецька, заст. голова; А. Кмець, О. Павлова, О. Дмитрів, Д. Павликова, І. Чайка, С. Барановська, А. Ільків, М. Головей

Т-ВО ЖІНОЧА ПОМІЧ, ВІДДІЛ 3-ТІЙ СУА—НЮ ЙОРК, Н. Й.

З ліва на право сидять: К. Дранць, М. Чума, Т. Куницька, А. Ковальська, фін. секр.; Е. Кобзар, рек. секр.; М. Марусевич, голова; А. Робертс, заст. голови; М. Харамбура скарбничка; О. Шуст, Ю. Нічка, К. Гнатяк. Другий ряд, стоять: М. Стебик, М. Любянецька. А. Андрусак, М. Зілянка, А. Васильців, М. Середня, К. Крулник, А. Греськович, А. Либа, А. Хархан, контр. ком.; А. Киршка, М. Свободян, Т. Солтисак, П. Дята, М. Павч. Третій ряд: Т. Данилик, В. Груховська, С. Ковбаснюк, Л. Гаверилко, А. Дейчук, М. Балаш, К. Кеній, К. Сордюк, М. Робицька, Дж. Бродар, М. Виростик, А. Пасняк, Р. Тхорик, А. Кіт. Імена членок, яких нема на знімці: М. Боран, М. Гавреловіч, А. Ніколас, М. Гарасемчук, С. Добрянська, М. Сгначек, М. Тормей, І. Йосек, А. Чайка, А. Кавецька, П. Свитак, П. Волк, М. Савіцька, М. Балко, С. Бродін, Т. Дяковіч, А. Кізіма, М. Шевчук, А. Галецька, Я. Буська, С. Плавські, Д. Вилдер, Т. Дмитрів, А. Найдан, А. Йосек, А. Матчак, А. Яндо, Г. Ковальська, П. Коппер.

ЖІНОЧА СЕКЦІЯ УКР. ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛУБУ, ВІДДІЛ 4-ТИЙ СУА В НЬЮ ЙОРКУ, Н. Й.
З ліва на право сидять: М. Стасюк, І. П. Бенцаль, лідер; К. Баршевська, скарбничка; Є. Корнат, голова; Н. Латишевська, заст. голови; М. Ленчук, рек. секретарка; К. Стефанович, кор. секретарка; Є. Угорчак, К. Мартинець. Стоять з ліва на право: А. Качмар, І. Плашовецька, Н. Кольберт, А. Колтун, котр. ком.; М. Марків, А. Базар, Е. Ликтей, конт. ком.; Є. Кобзар, М. Чума, П. Бродіч, контр. ком.; Ю. Федорович. Члени, яких нема на знімку: М. Пешляк, К. Гулало, А. Йосик, М. Середна, М. Молін, П. Гладун, А. Кершка, Є. Ярема, А. Ольшевська, П. Кохман, А. Семен, А. Сидорович, А. Шандоровська, А. Грабовська

ВІДДІЛ 5-ТІЙ СУА ім. КНЯГИНИ ОЛЬГИ, ЗАСНОВАНИЙ 1933—ДІТРОЙТ, МИШ.

Сидять з ліва на право: П. Стеткевич, Т. Гринчук, Д. Генник, заст. гол.; П. Будзол, голова; А. Галишин, фінанс, секр.; К. Стасів, касієрка; А. Мудра, Т. Бугай, А. Скочиліс. Стоять перший ряд з ліва на право: Ю. Лисак, М. Синчук, С. Микула, А. Кульчицька, Д. Мрововська, М. Кузик, А. Жарон, А. Стравняк, А. Небрич, П. Гишук, Т. Дідуник. Стоять другий ряд з ліва на право: П. Мудрик, К. Левкович, К. Трайтурик, І. Кузич, С. Брезден, М. Цсарук, А. Кобаса, К. Батожинська.

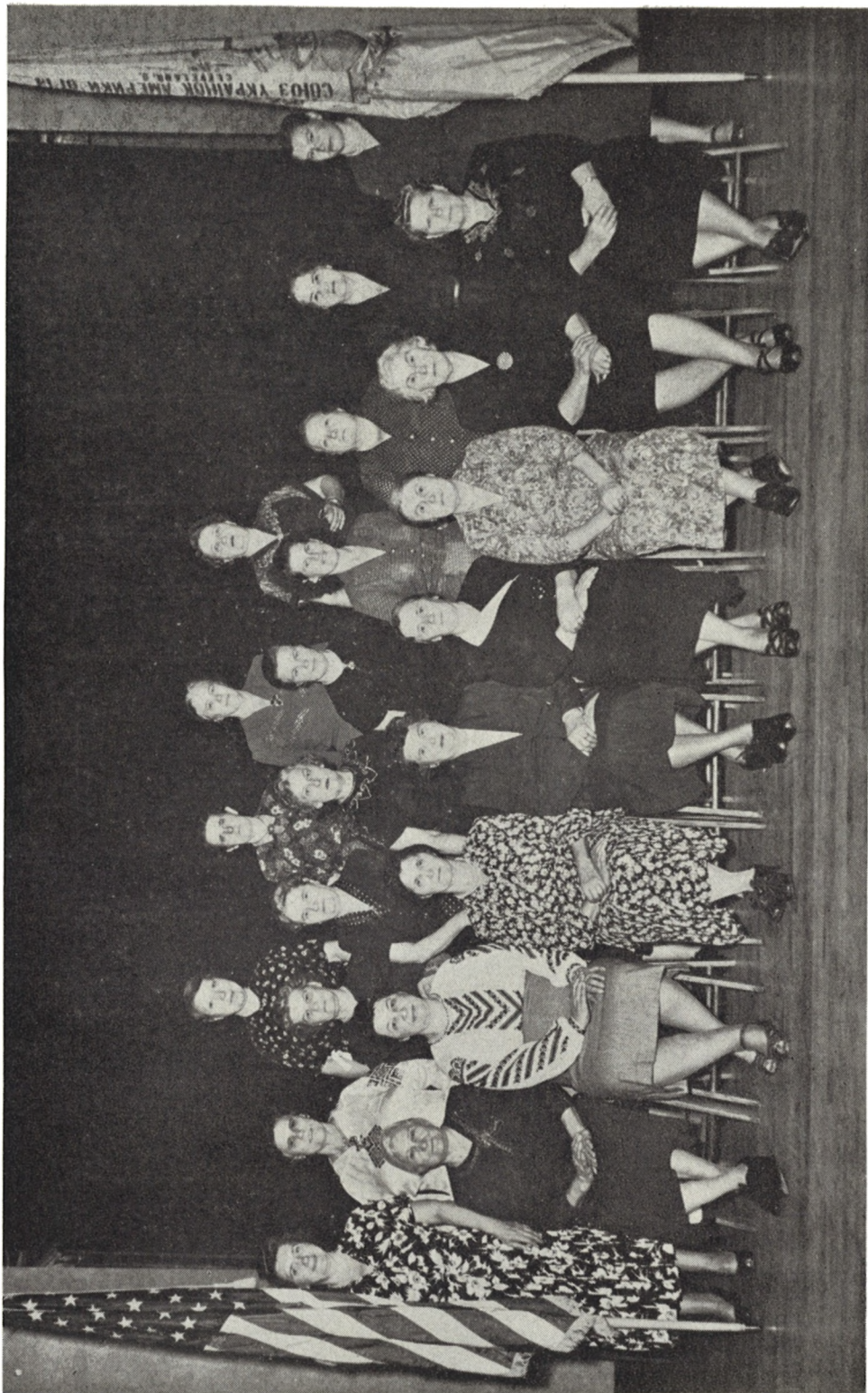
ВІДДІЛ 6-ТІЙ СУА—РОЧЕСТЕР, Н. Й., ОСНОВАННИЙ 1933 Р.

Сидять з ліва на право: Анна Андрусів, касієрка; Анна Хмиляк, голова; Впр. о. Рукницький, Впр. о. Головід, Катерина Андрусів, секретарка; Олена Якимівич, Евдокія Худяк, Варвара Николойко. І. ряд. (стоять) з ліва на право Анна Паськів, Софія Шевчук, Марія Сорохтей, Анастазія Бігун, М. Якимів, Катерина Швець, Анна Гранковська, Анна Киценюк, М. Данилів. ІІ. ряд з ліва на право: Агафія Чайчук, Агафія Пастушин, Анна Андрусів Анна Башта, Марія Мазурчак, Катерина Гнатів, Татяна Синагурська, Софія Гунья, Олена Олексин, Марія Якимів, Катерина Башук. ІІІ. ряд (горішній) з ліва на право: Анастазія Падучак, Марія Махлевич, Ольга Жовнірович, Меланія Ланів, Анна Федорович, Марія Соліма, Марія Стегна. При прапорах: при американському: Анна Пристайко; при організаційному: Марія Псюк. Знімка зроблена з нагоди 15-літнього ювілею 6 Відділу СУА в 1949 р. Уряд теж з 1949.

ВІДДІЛ 7-ї СУА В АКРОН, ОГАЙО

З ліва на право: М. Іваницька, заступниця голови; М. Пулк, голова; А. Зелко, секретарка; М. Поливка, заступниця секретарки; М. Антонюк, касієрка. ІІ. ряд: Текля Дорош, Ф. Українець, К. Галамай, С. Кущик, Р. Сироїд, М. Малецька. ІІІ. ряд: Анна Мосіявська, Р. Луць, Е. Судомир, П. Галамай, К. Тарас, М. Головата. ІV. ряд: П. Сікора, А. Бала, Р. Різник С. Гошко, Т. Яццо, М. Іванишук, А. Малий. V. ряд: Т. Кудера, Е. Баранецька, Марія Козир. Нема на знімці: О. Мельник, Е. Мискало, К. Шлахетка, М. Набережна, Г. Захарницька.

ВІДДІЛ 14-тій СУА—КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Перший ряд з ліва на право: Т. Герман, М. Білецька, М. Кравчишин, фінанс. секр.; М. Чорній, містоголова; А. Бурно, рек. секр.; Т. Баян, касієрка; Т. Крафт, Т. Ярига, контрольна комісія. Другий ряд (стоять): П. Гуманчук, В. Савченко, М. Баян, О. Боран, Т. Франд, О. Бриздун, А. Глух, К. Данилович, К. Батюк, Ю. Гурмаш. Третій ряд: Т. Газдецька, М. Крук, К. Насоль, Т. Сельмашик.

ТОВ. ІМ. ОЛЕНИ ТЕЛІГИ, ВІДДІЛ 20 СУА У ФІЛАДЕЛФІЇ, ПА. 70 ЧЛЕНОК, ЗАСНОВАНІЙ 1947 Р.
Сидять з ліва: Надія Ішук, Марія Головата, місто-гол.; Катря Ярош, голова; Тетяна Даньківська, секр.; Наталя Ішук, реф. культ.освіт. секр.; Агафія Мелько. Другий ряд зліва стоять: Інна Черняхівська, Лідія Дрченко, Марія Дейчаківська, Катерина Коцюбайло, Марія Смирненко, др. Олена Одріна, Тетяна Гаращенко, Катерина Сеніч. Третій ряд зліва: стоять: М. Василівська, Анна Гарнавська, Олена Коломінська, Стефанія Пушкар, Марія Хомин, Марія Ішук, Ірена Дяків, Марія Заборська.

*Товариство "Дорки України" Відділ 22
С.У.А. Чикаго. 1950*

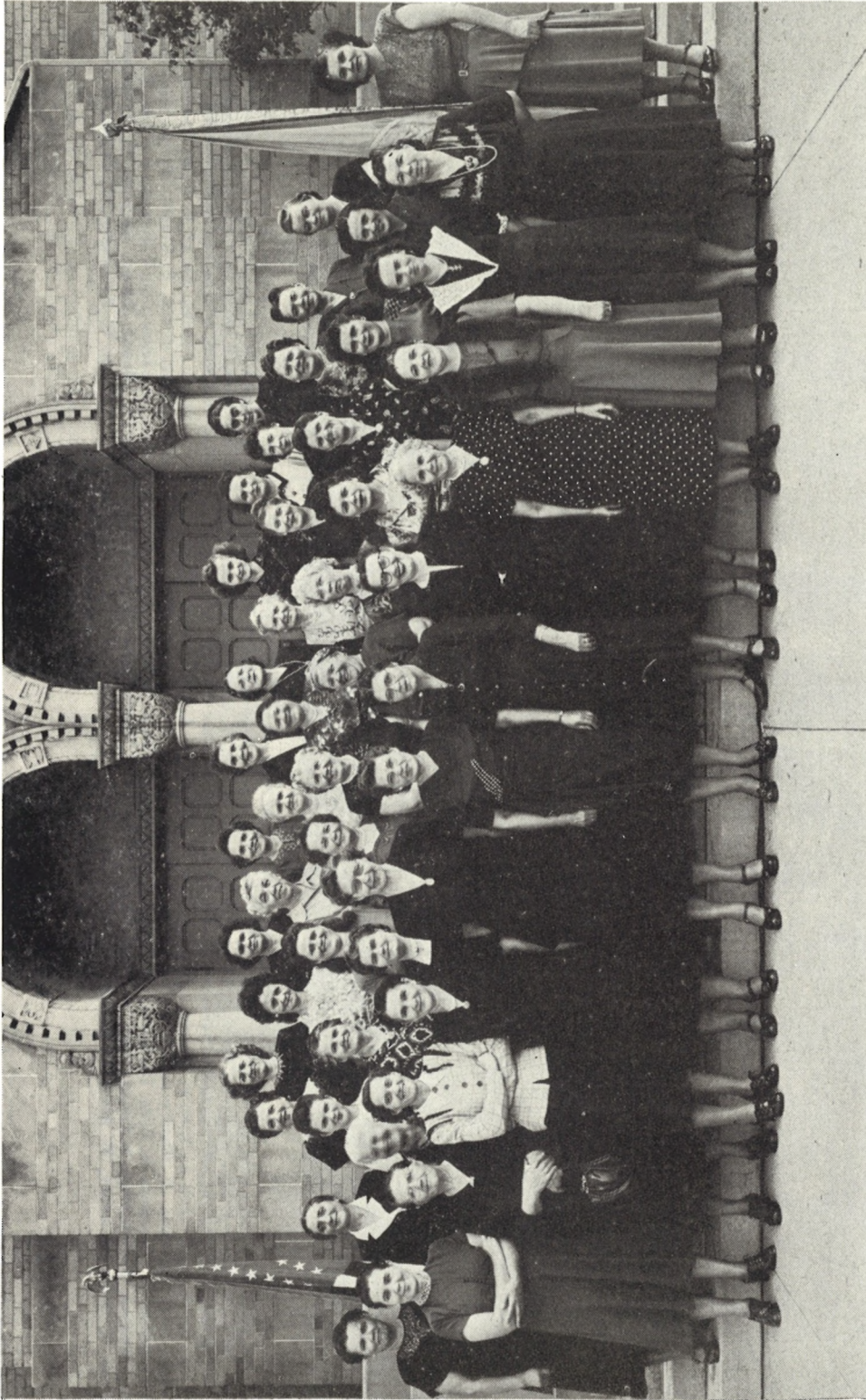
ТОВ. "ДОЇКИ УКРАЇНИ" ВІДДІЛ 22 СУА В ШИКАГО, ІЛЛ.

Зліва на право, сидять: С. Паньків, реф. опіки хворих; П. Боднарчук, реф. культ.-освіт.; К. Плитяк, касієрка; П. Куць, фін. секр.; А. Білецька-Федуняк, голова; Р. Сидорик, місто-гол.; Н. Дзидзан, секр.; Р. Васильців, А. Ліхтер, А. Прокопів. Другий ряд зліва: Д. Харкава, М. Ванджура, Н. Камянецька, Ю. Назаревич, Ю. Дубицька, О. Децив, А. Яремій, О. Шараневич, О. Заблоцька, Д. Бурштинська, С. Баран, С. Шараневич, Третій ряд зліва: А. Васильовська, М. Дачишин, С. Крулько, М. Семків, Л. Белей, О. Мартинюк, М. Семків, А. Матійців, А. Струць, Т. Кочан, М. Марчук.

ВІДДІЛ 23 СУА В ДІТРОЙТ, МИШ.

Сидять в першому ряді з ліва на право: Е. Козаченко, Г. Дулька, Е. Кахній, М. Слупецька, М. Ясінська, М. Форись, М. Чериба, В. Ташук, А. Лишак. Другий ряд: К. Віхорек, А. Колко, П. Боднар, В. Козачок, П. Боднар, М. Карлінка, Ю. Галиш, К. Кміцінська, Н. Грабовецька, М. Малиняк. Третій ряд: Ф. Терлецька, К. Низда, К. Вашук, А. Лубінська, А. Дворчин, К. Маланяк, Ю. Козак, М. Козак, М. Кахній.

ВІДІЛ 26 ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ СУА—ГЕМТРЕМК, МИШ.

Перший ряд з ліва на право: Теодозія Стельмах, Анна Крушельницька, Ольга Солотка, заст. голови; Юстина Прибила, фін. секр.; Анна Ганиш, касієрка; Марія Прокопович, голова; Евфімія Гузар, рек. секр.; Юлія Мелимука, кор. секр.; Марія Заблоцька, заст. кас.; Марія Мельник, Анна Заць, Іванна Сослар. Другий ряд: Олена Бабій, Стефанія Заплітна, Юлія Терлецька, Зеновія Вороновська, Розалія Крушельницька, Анна Худик, Софія Вергун, Марія Сіпак, Марія Будзьяк, Іва Фідик, Евдокія Вітишин, Марія Владика, Стефанія Сос, Зеновія Камінська, Михайлина Шандак. Третій ряд: Катерина Бук, Стефанія Чупка, Ана Пригарська, Анастазія Димнян, Катерина Двораків, Ірина Козак, Теофіля Дужа, Ольга Мудра, Катерина Кардаш, Анна Баюр, Марія Васько. Четвертий ряд: Ліна Кмета, Катерина Хомяк, Юлія Завінська, Катерина Кобаса, Софія Дольницька, Анна Гульчевська, Свя-тослава Березовська, Олена Климишин.

СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 28 В НЮАРК, Н. ДЖ.

Сидять в першому ряді з ліва на право: А. Кордуба, Вачків, Максимич, Заленська, П. Хома, Слободюк, А. Настюк, О. Гординська, О. Загегайло, А. Вінник, Е. Цяпка, Попелюк. Стоять в другому ряді з ліва на право: С. Воробець, О. Скіробо, Фесалович, Д. Стасюк, Снел, К. Мельник, Болнар, Федчишин, Сокальська, Мисик, І. Гайдучок, Л. Савойко. Стоять в третьому ряді з ліва на право: Матляк, Петрі, Грицак, Буряк, Попович, Штундера, Галанич, Галко, Стрижак, Голяк. Члени, яких нема на знімці: Андріюк, М. Бойневич, А. Гарасимчук, К. Гнида, К. Кузьма, А. Лан'як, Лисак, С. Линч, Леськів, Л. Пап-роцька, А. Петрівська, Е. Прокіпчук, С. Присяжна, А. Пушак, Райца, Роговська, Соколовська, Стахура, Стець, Е. Стеців, Швещ, Малецька, А. Найгебавер, А. Стиранець, К. Сута, Седорович, А. Сиваник, К. Гичко, І. Яців, Н. Войновська, П. Виноградник, Л. Слоневська, А. Подога, О. Равш, Д. Осаджа, М. Лотоцька, З. Воробець, Д. Горняткович, О. Шепарович, А. Бакун, Я. Олесницька, Пасічняк, Заричька, О. Мороз, Венно, Василів, О. Тисовська, М. Іванів, І. Федів, Д. Хил'як, М. Хома, О. Банах, Дзедзюк, Черняхівська, Карапінка, О. Коренець, Гретчак, С. Рибак, О. Кузьмович, С. Бурка, М. Павлусь.

ТОВ. ІМ. ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ, ВІДДІЛ 29 СУА—ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Сидять з ліва на право: Яга, Сілляр, Анна Пророчок, Кароліна Микитин, заст. голови; Анастасія Кацюба, рек. секр.; Ольга Сороката, касієрка; Розалія Вецаль, голова; Марія Колісник, фін. секр.; Ксеня Королішин, заст. касієрки; Катерина Бойко, контрольорка; Ксеня Чагарин, заст. фін. секр.; Марія Липська. Другий ряд стоять з ліва на право: Галина Кришталович, Анна Альбрехт, Катерина Виспянська, Антонія Гавришенко, Марія Литвинець, Анна Чубай, Наталія Камфоник, Анна Кава, заст. рек. секр.; Анна Долішна, Софія Боднак, Теодора Зарицька, Катерина Лаба.

СЮІОЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 31-ий СУА, ДІТРОЙТ, МИШ.
Сидять з ліва на право: Анастасія Г. Біловус, Евдокія Микитинська, Марія Красневич, Анна Королевич, Феса Сідло, Параня Ониськів. Стоять з ліва на право: Марія Ільницька, Лучина Ганц, Евдокія Забігайло, Анна Слободян, Анна Кравчук, Анна Печинюга, Марія Басшко.

ТОВ. ДОЧКИ УКРАЇНИ, ВІДДІЛ 42 СУА—ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА., ЗАСНОВАНИЙ 1932 РОКУ. УСІХ ЧЛЕНОК 132.

Сидять з ліва на право: Катерина Королюк, Параскевія Панасовська, Анна Мицишин, Олена Журибіда, Олена Шефт, Павліна Панамаренко, Олена Лотоцька, Марія Григорець, Марія Демяник, Анна Бойко. Стоять в першим ряді: Юлія Міняк, Ева Вовчак, Анна Нагірна, Катерина Комар, Параскевія Дурановська, Марія Лабяк, Анна Марич, Юстіна Качмарик, Михайлина Чайковська, Олена Марків, Марія Головата, Іванна Рожанківська, Анна Тацінець, Катерина Шманда. Стоять в другим ряді: Катерина Розенбаум, Катерина Лужецька, Анна Качмарчик, Катерина Сліпещ, Анна Бутрин, Катерина Мороз, Параскевія Марич, Киклія Гардецька.

ТОВ. ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБОВОЇ ВІДДІЛ 46 СУА—ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.
Перший ряд: К. Гораль, Р. Кушнір, Й. Будинська, М. Співак, А. Візнер, М. Мила, А. Кульчицька, Ю. Бурак, Е. Рожек, М. Веклюк. Другий ряд: Ю. Боднар, А. Слободян, М. Коник, А. Харук, М. Телятник, К. Зубик, Е. Намська, О. Фостик, А. Личак, А. Березовська. Третій ряд: А. Бандровська, Й. Коник, М. Журавська, А. Мочернюк, М. Сенюк, В. Карбовська, П. Марків, А. Середа.

UKRAINIAN JUNIOR LEAGUE, BRANCH 52 UNWLA, PHILADELPHIA, PENNA.

Front row, left to right: Estelle Brendzey, Olga Liso, Lillian Kachmar, Ann Kean, corr. sec'y; Amelia Bochey, vice-pres.; Lotty Hoptiak, president; Ann Hrib, rec. sec'y; Mary Hrib, treas.; Stella Kirilloff, Victoria Melnick. Top row, left to right: Mary Bega, Pearl Bilinsky, Ann Marcy, Olga Witoszynsky, Marie Kazur, Jean Konyk, Ann Yaremko, Mary Hnyda, Alice Baron, Stephanie Kredensor, Stephanie Wochok, Mary Wochok, Josephine Letnauchyn.

UKRAINIAN JUNIOR LEAGUE, BRANCH 61 OF UNWLA, DETROIT, MICHIGAN

Front row left to right: Sophie Siehda, Helen Stanishewsky, treasurer; Lillian Parish, president, Katherine Kantor, secretary; Mary Heschczuk, Francis Siehda. Back row left to right: Anna Horishny, Katherine Los, Anna Mikula, Katherine Snarsky, Sophie Czarnecky, Frances Osacho, Mary Pinkos. Members not present: Olga Buhay, Irene Hamm, Lottie Kozlowsky, Anna Pyndyk, Sophie Pytroczo, Wanda Sedlak, Stella Horodysky.

ВІДДІЛ З СУА—БРОНКС, Н. Й.

Сидять з ліва на право: Марія Ригель, контр. ком.; М. Гелета, сєкр.; М. Бобецька, касїєрка; О. Вусс, заст. голови; Е. Корпало, голова; Е. Хомів, сєкр.; М. Штравс, контр. ком.; А. Джума, бувша голова; А. Морозович. Другий ряд: К. Сїнковська, А. Москалик, К. Джорджія, А. Свенсон, К. Дроздин, Ф. Турянська, М. Красан, А. Заторська, К. Охманович, А. Бродин. Третій ряд: Т. Стрїмковська, Софія Штига, М. Матцигїль, К. Влох, Ю. Івусич, Е. Путик, Д. Дуда, Х. Олійник, А. Гурашевська.

ВІДДІЛ 25, СУА—КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Сидять з ліва на право: Катерина Кїсїль, Б. Гричковська, Марія Вене, Розалїя Пусило, Агафія Ольхова, Анна Рудик, Катерина Голдер. Стоять в другому рядї з ліва на право: Сабїна Ласкович, Катерина Савчин, Юлія Мисик, Ева Гошко, Марія Яким, Марія Головецька, Марія Баюн, Софія Газдинська.

СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 27, ПИТСБУРГ, ПА.

Сидять з ліва на право: Марія Хоптяк, Марія Малевич, Лідія Кульчицьна, секретарна; Анна Юга, голова; Марія Лесько, касієрка; Марія Хандога, Катерина Козак. В другому ряді стоять: Марія Ванат, Софія Кудрик, Ірина Луцьна, Зеновія Кульчицьна, Марія Дуб, Марія Федан, Анна Шпіцула.

СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 30 СУА, КЛІВЛЕНД ОГАЙО

Сидять в першій ряді з ліва на право: Е. Лялюк, контр. ком.; К. Фецачин, делег.; К. Мураль, містоголова; С. Лазуна, фін. секр.; К. Габрівська, голова; М. Фецачин, рек. секр.; Л. Коберська, касієрка; Е. Добра, делегатка; Другий ряд: Ю. Якубін, П. Тимчина, П. Молодець, Ц. Пісклива, С. Чубінська, Р. Завінська, Р. Чопно, П. Хміль, К. Олицька, Е. Брівка.

СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 35 ОЗОВН ПАРК Н. Й.

Сидять в першому ряді: М. Вішинська, К. Кошеловська, А. Малафій, О. Швел, М. Паращук, К. Костишин, К. Васло.
Стоять в другому ряді: М. Хрущ, М. Вовк, П. Бабська, П. Сельська, М. Сташків, О. Мар'ярат, А. Великанович, Ф. Генега, А. Возьна

СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 47 СУА, ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Перший ряд (сидять) з ліва на право: Олена Білинська, заступниця голови; Марія Дрималик, член контр. комісії; Марія Федорко, скарбничка; Марія Горбова, голова; Михайлина Княжинська, секретарка; Анна Запоточна. Другий ряд: Анна Гнатишак, член контр. комісії; Розалія Кашицька, Марія Лайтер, Розалія Павловська, Анна Лашок, Людмила Рубель. Третій ряд: Марія Сампара, Катерина Бобенко, Анна Бабій, Марія Матновська, Анна Тицяк, Розалія Іванейко, Катерина Панкевич.

СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 55 СУА В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Сидять, з ліва на право: Марія Павлюк, контр.; Марія Грендза, заст.; Олена Скробач, скарб.; Марія Шварц, гол.; Софія Гунька, секр.; Христина Бялецька, рек. секр; Марія Дорофей, місто-гол. Другий ряд: Кароліна Луців, Марія Онуфрин, Юлія Шелецька, Меланія Пукіш, Катерина Соколовська, Анна Пухір, Олена Мороз, Марія Кісіль, Стела Мікай. Третій ряд: Марія Сорохтей, Ксеня Лялька, Марія Крук, Марія Кординська, Катерина Білей, Анна Довгунь, Анна Дорофей, Катерина Кролюк, Анна Біловус, Анна Хеміляк. Четвертий ряд: Марія Швець, Анна Леско, Катерина Мороз, Анна Панчишин, Стела Стельник, Параня Лазорович, Марія Денар.

UKRAINIAN JUNIOR LEAGUE, BRANCH 60 OF UNWLA, CLEVELAND, OHIO

Seated left to right: Irene Trembly, secretary; Olga Pavlyshyn, vice-pres.; Mrs. Margaret Rutensky, president; Helen Mural, Jr. vice-president of the UNWLA. Standing left to right: Rose Mary Kuzda, Lucille, Soka, Dorothy Mural, Mrs. Dorothy Ltbyk, Elsie Lenko.

The *ONLY* Ukrainian Catholic Organization in the United States

Yesterday

..... IN 1912 the founding of an idea by Rt. Rev. S. S. Ortynsky, first Ukrainian Catholic Bishop in America.

Future

... progress to still greater heights, with additional service to those who have protected their dependents.

Today

... the original principles of fraternity carried on in an association offering complete life insurance protection.

— Now

... writing eleven insurance certificates on American Experience 3% Basis.

Insurance In Force, \$5,500,000

Assets \$1,710,000

The Providence Association

OF THE UKRAINIAN CATHOLICS IN AMERICA

HEAD OFFICE

817 N. Franklin St., Philadelphia, 23, Pa.

A M E R I C A

UKRAINIAN CATHOLIC DAILY

OFFICIAL ORGAN OF PROVIDENCE ASS'N

Subscription \$7.00 a year

Most Widely Read Ukrainian Catholic Newspaper

ПАЛКИЙ ПРИВІТ

І ПОБАЖАННЯ ГАРНИХ УСПІХІВ В РОЗВОЮ

СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

б а ж а є

Управа

Українського Національного Дому

В БРУКЛІНІ, Н. Й.

ЮЛІЯН ПАВЧАК, голова—МИХАЙЛО БАГЛАЙ, секретар

З НАГОДИ СРІБНОГО ЮВІЛЕЮ

i

ДЕВЯТОЇ КОНВЕНЦІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ЩИРИЙ ПРИВІТ І СЕРДЕЧНІ ПОБАЖАННЯ

ЯК НАЙКРАЩИХ УСПІХІВ

с к л а д а є

Союз Українок Америки - Відділ 21

В БРУКЛІНІ, Н. Й.

За Уряд:

АННА БОДАК, голова

ІРЕНА ДОМБЧЕВСЬКА, секретарка

АНАСТАЗІЯ ГЛУШКО, фін. секр.

КСЕНЯ ДИКА, скарбничка

НАЙСЕРДЕЧНІШІ ПОБАЖАННЯ З НАГОДИ
СРІБНОГО ЮВІЛЕЮ НАШОЇ ДОРОГОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

с к л а д а є

Відділ 36-ий Союзу Українок Америки

В ШИКАГО, ІЛЛ.

А. ГІЖОВСЬКА, голова

МАРІЯ ШЕМЕРДЯК, секретарка

В. ЛАРСОН, скарбничка

З НАГОДИ 25-ЛІТТЯ

СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

б а ж а ю т ь

ЯКНАЙКРАЩИХ УСПІХІВ УСІ ЧЛЕНКИ

2-го Відділу СУА

ЮЛІЯ ТЕРШАВСЬКА, голова

АННА ОЛІЙНИК, секретарка—ЕМІЛІЯ ОГАР, касієрка

ЧЕСТЕР, ПА.

COMPLIMENTS TO

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE of AMERICA

f r o m

U K R A I N I A N

BENEVOLENT 'DNIESTER' SOCIETY

BRANCH 361 U.N.A.

NEW YORK, N. Y.

CONGRATULATIONS *and* BEST WISHES

f r o m

**United Ukrainian American
Organizations Committee of New York**

NICHOLAS HAWRYLKO, Esq., President

HNAT MARCHAK, DOROTHY KULCHYCKA, Vice Presidents

MARIA KLACHKO, Secretary JOHN SKWIRNIANSKY, Ass't Sec'y

WALTER HOMICKY, Treasurer KATHERINE PELESHOK, Ass't Treas.

Eugene Zublikewych, Maria Demydchuk, Maria Marusewych, Comptrollers

Dr. Wolodymyr Kalyna, Eugenia Yurkiw, Ass't Comptrollers

Prof. John Palywoda, Organizer Dr. Roman Huhlewych, Prop. Custodian

Dmytro Halychyn, Delegate at large, Julian Reway, Ass't Delegate at large

MA 7-1320

LO 3-9910

THERE IS

A DIFFERENCE IN FUNERAL SERVICE!

Established 1920

NASEVICH FUNERAL HOME

MRS. MICHAEL F. NASEVICH

MICHAEL E. NASEVICH

SURPASSING SERVICE

Air Conditioned for Your Comfort

No Deserving Poor Refused

N. E. Cor. Franklin & Brown Sts.

Philadelphia 23, Pa.

COMPLIMENTS OF

DR. AND MRS. EMIL L. HARASYM

PHILADELPHIA, PA.

НОВОВІДКРИТА УКРАЇНСЬКА ФІРМА

ОДЕСА

997 N. Marshall Street

Philadelphia 23, Pa.

Phone: LO 3-3138

ПРОДАЄ:

РІЗНОГО РОДУ СПОЖИВЧІ ТОВАРИ
ЩОДЕННО СВІЖУ ГОРОДОВИНУ ТА ОВОЧІ

Закуплені товари доставляє на адреси

„ТОРГІВЛЯ”

800 N. Marshall St. (Corner Brown St.)

PHILADELPHIA 23, PA.

ПОРУЧАЄ:

- а) різний асортимент харчевих продуктів в опакуванні і на вагу,
- б) молоко, масло, сир, сметану й яйця,
- в) хліб свіжий і вчорашний,
- г) різні овочі і ярини,
- г) папіроси, поштові значки й домашні артикули,
- д) цукорки, шоколяду, морожене і питні води.

**Моя 13-літня практична праця в цій ділянці в б. “Народній Торгівлі”
в краю дає запоруку фаховости й знання купецького діла**

Запрошуємо ввічливо Шановне Громадянство до
піддержки нас за кличем “Свій до свого”

1. Видаємо премії 2½% від заupu товарів.
2. Приймаємо чеки в заміну за готівку.
3. Більші замовлення доставляємо до хати.
4. На бажання висилаємо пакунки до Європи.

І. АНТОНЯК І С-КА

У 25-ТУ РІЧНИЦЮ ІСНУВАННЯ

ОКРУЖНА РАДА С. У. А. У ФИЛАДЕЛФІЇ

передає

**НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ СВОЇЙ ДОРОГІЙ
ОРГАНІЗАЦІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ**

АННА СИВУЛЯК, голова

МАРІЯ БАБЯК, секретарка

МАРІЯ ЛАБЯК, касієрка

Товариство УАГорожанок, 41. Відділ СУА

в і т а є

**С О Ю З У К Р А Ї Н О К
ІЗ 25-ЛІТТЯМ ІСНУВАННЯ**

25 літ існування організації, це довгий час змагань і невтомної праці його клітин-відділів через яких СУА здобув собі видне місце серед українського громадянства. Хай же СУА на дальше задержить це місце, хай обертаючи нову сторінку своєї історії буде готовим виповнити нові завдання і вимоги, які ставить теперішня хвиля.

За Уряд У. А. Горожанок

ОЛЕНА ШТОГРИН, голова

ТЕТЯНА КОСТИК, секретарка

АННА ДУБАС, скарбничка

ЩИРІ ПОБАЖАННЯ

засилають

ДЛЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

НА 25 ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

Українська Громада

23-ТА І БРАВН ВУЛИЦІ У ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА.

НАЙЩИРІШИЙ ПРИВІТ

в і д

Товариства Українсько-Американських Горожан

847-849 Н. ФРЕНКЛИН ВУЛ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Phone MIChel 2-9502

UKRAINIAN CENTER OF NEWARK, INC.

Four Bowling Alleys - Shuffleboard - Bar Room - Large Hall

Meeting Rooms

KITCHEN TO RENT FOR ALL OCCASIONS

Dances - Weddings - Banquets - Concerts - Social Enterprises

AND STAGE FOR STAGE SHOWS

180-186 William Street

NEWARK 3, NEW JERSEY

НАРОД СТВОРИВ

НАРОД КОРИСТАЄ

Український Народний Союз

НАЙБІЛЬША

УКРАЇНЬКА БРАТСЬКО-ЗАПОМОГОВА ОРГАНІЗАЦІЯ

вже 56 років служить своїм членам і своєму народові

Головна Канцелярія

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

P. O. Box 76

JERSEY CITY 3, N. J.

СТЕФА АБРАГАМ-ГРИЦЬКО

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ УСПІХУ

СОЮЗОВІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

STEFIE'S BEAUTY PARLOR

318 East 6th Street

Telephone GR 5-7244

New York 3, N. Y.

З НАГОДИ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ С. У. А.

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ

з а с и л а ю т ь

Марія і Плятон Стасюк

НЮ ЙОРК

COMPLIMENTS OF

ANDREW FEDORATION

HILLCREST MARKET

MEATS, GROCERIES and DELICATESSEN

75th Avenue & 166th Street

BROOKLYN, N. Y.

Telephone : REpublic 9-9852

ЩИРИЙ ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ СВІТЛИХ УСПІХІВ

З НАГОДИ СРІБНОГО ЮВІЛЕЮ СУА

б а ж а ю т ь

Ю. КУЛЬЧИЦЬКА

АННА ПРИГОРСЬКА

КАТЕРИНА БУК

АННА ХУДИК

ЮЛІЯ ТЕРЛЕЦЬКА

О. СОЛОДКА

ТЕОД. СТЕЛЬМАХ

ІР. ЗАХАРКІВ

МАРІЯ ПРОКОПОВИЧ

МАРІЯ ЗАБЛОЦЬКА

З ДІТРОЙТУ, МИШ.

З НАГОДИ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

І 9-ТОЇ КОНВЕНЦІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

засилаємо щирий привіт і сердечні побажання доброго успіху

Товариство імени Ольги Басараб

ВІДДІЛ 49 СУА

У БОФФАЛО, Н. Й.

АННА СНАЙЧУК, голова

НАДІЯ ШЕВЧУК, секретарка—МАРРІЯ МЕЛЕШ, касієрка

З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

прийміть від мене щирий привіт і побажання, дальшої вельми корисної і жертвенної праці для українського народу. П. Олені Лотоцькій, голові, та Проводові СУА бажаю кріпкого здоров'я, сили й витревалості

ЗЕНОВІЯ ТЕРЛЕЦЬКА

Монтреал, Квібек, Канада

Гарних успіхів в праці з нагоди 25-літнього Ювілею і 9-ої Конвенції
бажає

СОЮЗОВІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

MICHAEL TURANSKY

MANUFACTURING FURRIER

Repairing - Remodeling - Storage

Style-plus Quality Furs

115 West 30th Street

New York 1, N. Y.

L'Ongacre 5-6670

MA 7-2486

СПОЖИВЧА КРАМНИЦЯ І МОЛОЧАРНЯ

'MARY'S GROCERY'

832 North Marshall Street, Philadelphia, Pa.

**ВІТАЄ УКРАЇНСЬКЕ ОРГАНІЗОВАНЕ ЖІНОЦТВО
З 25-ЛІТНИМ ЮВІЛЕЄМ ТА БАЖАЄ ЙОМУ УСПІВ В ПРАЦІ**

**Маємо постійно на складі: всі харчеві продукти, молочарські
й м'ясні вироби, ярину й овочі, солодощі й папіроси.**

ДОСТАВЛЯЄМО ТОВАРИ АВТОМ ДО ХАТИ

Перевозимо пакунки з двірця, а також річи при зміні мешкання

E. НОВАКІВСЬКА-М. ЦЕНКО

MI 4-3588—If no answer, call—LI 8-5700

TARAS H. RYBACHOK M.D.

4929 Greene Street, Germantown

PHILADELPHIA 44, PA.

**Mon., Tues., Thurs., Fri. 2-3 P.M.; 7-8 P.M. Saturday 9-11 A.M.
Other Hours By Appointment**

MA 7-3234

JOSEPH WAWRIW

City-Dressed Pork, Beef, Veal, Lamb and Poultry

HOME-MADE MEAT PRODUCTS

1009 North Marshall Street

Philadelphia 23, Pa.

Щирі побажання продовження
успішної праці СУА, з нагоди
Срібного Ювілею і 9-ої Конвенції
нашої організації, складають

УРЯД І ЧЛЕНКИ

43 Відділу СУА, у Вайтстовн, Н. Й.

МАРІЯ БРИНЬ, голова

ПАВЛИНА КУЛЬЧИЦЬКА, секр.

АНАСТАЗІЯ БАРАН, касієрна

Вітаємо з 25 літтям

СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

АННА ЧОРНІЙ

РОЗАЛІЯ ІВАХІВ

ЮЛІЯ МАНЬОСКА

Болтимор, Мд.

З НАГОДИ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

щирі побажання успіху і дальшого розвою

складає

СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 59 СУА

Болтімор, Мд.

Compliments of

CANADIAN TAVERN

NICK and MARY DUDA

2004 West Chicago Avenue

Chicago 22, Ill.

MARCH STUDIO

(Modern Photography)

3012 N. Central Avenue

Chicago, Ill.

Phone: Berkshire 7-3226

Best Wishes of

DR. J. E. SMUK

SURGEON and PHYSICIAN

in Chicago, Ill.

MARY'S BEAUTY SHOP

Designs to Fit Your Personality

ALL WORK GUARANTEED

433 Poplar St. Philadelphia, Pa.

МАРІЯ ТИМОЩУК, власительна

Найщиріші побажання

від

МЯСАРНІ

ОЛЕКСИ БЕРЕЖНИЦЬКОГО

ALEX MEAT MARKET

867 Marshall St. Philadelphia, Pa.

MArket 7-2282

Modern Dentistry in All Its Branches

DR. SAMUEL KALLISH

Surgeon Dentist

847 N. 7th St. Philadelphia 23, Pa.

Можна розмовлятися по українськи і російськи

ST 2-1261

DECORATIONS

PETER SLOBODIAN

FLORIST

Specializing in Hospital

Arrangements

Weddings :: Corsages :: Vases

Funeral Designs

724 No. 24th St. Philadelphia 30, Pa.

COMPLIMENTS OF

RED OAK BAR

RESTAURANT

1427 Walnut Street

MICHAEL SMYLIE

**З НАГОДИ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ САМОСТІЙНОЇ ЖІНОЧОЇ
ПРАЦІ І ДЕВ'ЯТОЇ КОНВЕНЦІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ**

складає

**ЩИРИЙ ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ НАЙКРАЩОГО УСПІХУ
У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ**

МАРІЯ ЧОПИК

Филадельфія, Па.

THE CREST

FRANKFORD'S NEWEST FAMILY RESTAURANT

Catering to Banquets and Parties

5100-02 FRANKFORD AVE.

Tel. CU 8-0841

MRS. ANN BUFF

Phone ST 4-2056

М. ГОЛОВАТИЙ

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

де можна оглянути товар найкращих фірм
меблі до спальні - їдальні й кухні - машини до прання - газові й
електричні печі - **С.Е.** холодильні (рефриджерейтор)

і інші річі до окраси Вашого дому

ЦІНИ ПРИСТУПНІ І НА ДОВГІ СПЛАТИ

М. HOLOWATY

329 West Girard Avenue

Philadelphia 23, Pa.

Tel. NE 4-4016

SAWCHYN CAFE

BEER, WINE and LIQUOR

SANDWICHES :: LIGHT LUNCHES

2331 East Cumberland Street

Philadelphia 25, Pa.

ВІТАЄМО СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

в його 25-літню річницю існування
і бажаємо всього добра на будуче

МИХАЙЛО І АННА СИВУЛЯК

З РОДИНОЮ

Филадельфія, Па.

ВІДДІЛ 48 СУА ІМ. ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

Филадельфія, Па.

**З НАГОДИ СРІБНОГО ЮВІЛЕЮ І ДЕВЯТОЇ КОНВЕНЦІЇ
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ**

пересилає

ЩИРИЙ ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ ЯК НАЙКРАЩИХ УСПІХІВ

Емілія Слободзян, голова—Пелягія Романюк, заст. голови

Анна Волчек, секретарка—Марія Барановська, заст. секр.

Варвара Сегін, касієрка—Д. Чавс, заст. касієрки

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ

від

УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ, НАЙСТАВН

2049-51 Rowan Street, Philadelphia, Pa.

АДВ. ІВАН М. ДУДУН, голова

АНТІН ЧУРИЛО, заст. голови—ЙОСИФ ЛОПУШАНСЬКИЙ, рек. секр.

ПЕТРО СЛОБОДЗЯН, фін. секр.—ІВАН ЛОПУШАНСЬКИЙ, касієр

Phone MA 7-2143—MA 7-7707

HAUSSMANN'S PHARMACY

(DEUTSCHE APOTHEKE)

6th & GIRARD AVENUE

Specializing in Compounding Foreign and Unusual Prescriptions

Imported Herbs and Toiletries

MOTOR DELIVERY SERVICE

Mortgages - Conveyancing - Rent Collecting - Insurance

MICHAEL DARMOPRAY

REAL ESTATE — NOTARY PUBLIC

Phone, MA 7-3151

809 North Franklin Street

Philadelphia 23, Pa.

GOOD WISHES

KOCIUBINSKY FUNERAL HOME

N. E. Cor. Franklin & Parrish Streets

PHILADELPHIA 23, PA.

AIR CONDITIONED PARLORS

DAY & NIGHT SERVICE

LO 3-9924—SA 9-0871

MA 7-1392

ROHACH REALTY CO., INC.

932 North Franklin Street, Philadelphia 23, Pa.

REAL ESTATE :: MORTGAGES :: NOTARY PUBLIC

EUGENE S. ROHACH — INSURANCE

BOHACHEVSKY—ROHACH CO.

714 Poplar Street, Philadelphia, Penna.

EASTERN RITE CHURCH GOODS and STATIONERY

Поручає: світло, кадило, металеві церковні вироби, іконостаси, кивоти
церковне мальовило, устаткування церков, ризи і пр.

З НАГОДИ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

Пересилаємо щирий привіт найкращій самостійній
організації СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ і його Управі

СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 18

Джемейка, Н. Й.

**НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ У ПРОДОВЖЕННІ УСПІШНОЇ
ПАТРІОТИЧНОЇ ПРАЦІ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ**

з народом і для народу українського

ІВАН І ТЕТЯНА МЕЛЬНИЧУКИ

З РОДИНОЮ

Джемейка, Н. Й.

НАЙСЕРДЕЧНІШІ ПОБАЖАННЯ

в і д

ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ВІДДІЛУ 37, СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Дітройт, Миш.

Щиро бажаємо дальшого розвою

СОЮЗОВІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

а його Голові Олені Лотоцькій кріпкого здоровля і Многих Літ

МИКОЛА І ЮЛІЯ ШУСТАКЕВИЧІ

Дітройт, Миш.

Best Wishes from

MR. & MRS. WILLIAM VOLKER

Detroit, Mich.

Compliments of

RYAN COAL COMPANY

17400 Ryan Road

Detroit, Mich.

Best Wishes from

MR. & MRS. ANDREW HRADOWSKY

4141 Clippert Avenue

Detroit, Mich.

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ З НАГОДИ 25-ЛІТТЯ

СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

передає

УКРАЇНСЬКИЙ КЛУБ ПРИ МОНТЕЛЮТ

Дітройт, Миш.

Evergreen 8-4416

Day and Night Service

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

JOHN J. SENKO

LICENSED UNDERTAKER

SENKO FUNERAL HOME

213-215 Bedford Avenue

Brooklyn 11, N. Y.

CONGRATULATIONS

DAUGHTERS OF UKRANE

Ukrainian Junior League, Branch 52 of UNWLA

216-218 Grand Street

Brooklyn 11, N. Y.

П Р И В І Т В І Д

ТОВ. БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

**Відділу 158 Українського Народного Союзу
в БРУКЛИНІ, Н. Й.**

За Управу:

Ю. Павчак

М. Баглай

М. Кіт

С. Глушко

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ УСПІХУ З НАГОДИ

25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

складає

РОДИНА А. ПРИБИЛИ

ДІТРОЙТ, МИШ.

Compliments of

Dr. Nelia Pelecovich-Hayvoronsky

FOREST HILLS, N. Y.

ЩИРИЙ ПРИВІТ І СЕРДЕЧНІ ПОБАЖАННЯ
СОЮЗОВІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
В ЙОГО 25-ЛІТТЯ СРІБНОГО ЮВІЛЕЮ
складає

КОРНИЛО І КАТЕРИНА ПЕЛЕШОК

Нью Йорк, Н. Й.

СЕРДЕЧНИЙ ПРИВІТ І ЩИРІ ПОБАЖАННЯ
З НАГОДИ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

засилаютьс

ОО, ВАСИЛІЯНИ

New York, N. Y.

АЛЬБОМ ПЛАТІВОК (РЕКОРДІВ)

ЧИСЛО 10, ВИДАННЯ СУРМИ

Занимає 12 рекордів. Ціна 9 доларів. Найлан альбом 10 доларів.
Платівки найкращі, найліпше виконані. Різноманітні. Кожна рекорда грає на дві сторони. (78)
ЗМІСТ АЛЬБОМА (подаємо лише одну сторону кожної рекорди):

СВЯТОЧНІ: Христос Воскрес. Ангел Вопіяще. 1 рекорд.
СТРІЛЕЦЬКІ: Ой видно село. Від Бережан до Кадри. Чуєш брате мій. 3 рекорди.
БАНДУРИСТИ: Дівчинонька по гриби ходила. Ой ти ти, ни. Стукалка. 3 рекорди.
ОПЕРА: Запорожець за Дунаєм. 3 рекорди. КАТЕРИНА, Арнаса. 1 рекорд.
СОЛЯ: Ой не шуми Луже. З Наталки Полтавки. Всіх рекордів вже маємо 15. Як хочете всі, пришліть 12 доларів.

Присилайте належитість з замовленням, то ми оплатимо до Вас пересилку і асекурацію.
(Майже всі наші рекорди пластичні, то не побуються). — Пишіть:

11 East 7th Street

SURMA

New York 3, N. Y.

Tel. ATwater 9-6242

Compliments of

A. CHARSKY
FURRIER

1402 Lexington Avenue

New York 28, N. Y.

Between 92nd and 93rd Streets

Compliments of

MR. & MRS. N. HLADUN

NEW YORK, N. Y.

З НАГОДИ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
ЩИРІ ПОБАЖАННЯ

с к л а д а є

ВЛАСТИТЕЛЬКА САЛЬОНУ КРАСИ

DOROTHY'S BEAUTY PARLOR

433 E. 9th Street

New York, N. Y.

Compliments of

DR. WALTER BARON

UKRAINIAN-AMERICAN DENTIST

119 East 10th Street, New York 3, N. Y.

GRamercy 7-3106

Between 2nd and 3rd Avenues

Tel. 3746

LIMOUSINES FOR ALL OCCASIONS

EGIDIO DI PARDO & SONS

FUNERAL DIRECTORS

309 High Street

Woonsocket, R. I.

Compliments of

WECAL'S BAR

61 Cato St. Woonsocket, R. I.

NICHOLAS and ROSE WECAL

Compliments of

UKRAINIAN WORKINGMEN'S ASS'N Branch 310

Mrs. ANNA DeGENNARO, Pres.
Mrs. NATHALIA KAMFONIK, Sec'y
Mrs. SOPHIE BODNAR, Treas.

Woonsocket, R. I.

Best Wishes

FAIRLAWN SERVICE STATION

PETER GEMSKI, Prop.

Fuel Oil - Gasoline
Range Oils - Motor Oils

793 Harris Ave. Woonsocket, R. I.

Tel. Woon. 3943

Compliments of

NICK'S CAFE

82 Blackstone St., Woonsocket, R. I.

NICHOLAS ZETARIUK, Prop.

Compliments of

SISTERHOOD OF ST. MARY

Ukrainian Orthodox Church

74 Harris Ave. Woonsocket, R. I.

COMMITTEE:

MRS. CATHERINE LABA
MRS. MARY SOROKATY
MRS. ANASTASIA KOCIUBA
MRS. TATIANA HUK

Congratulations for

**Ukrainian National Women's League
of America**

on its
25th ANNIVERSARY

**UKRAINIAN HOLY
TRINITY CHURCH**

136 Arlington St. Boston, Mass.

COMPLIMENTS OF

B. W. WECAL

BAY STATE FUR, 63 Main Street

KAUFMAN HUB, 110 Main Street

P & Q STORE, Roy Sherwood, Mgr.

SAMUELS JEWELERS, 114 Main Street

AUGER'S SMART SHOP, 105 Main Street

MR. JOHN KOKOLSKY, Suprme Advisor UNA

MISS ANNA CHAHARYN, High School Teacher

LEVERONE'S FRUIT STORE, 266 Main Street

WOONSOCKET, R. I.

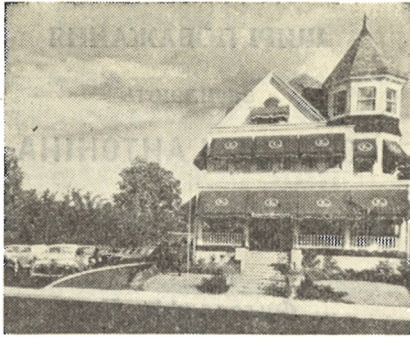
Хай Всевишній благословить

продовження патріотичної праці Союзу Українок Америки
НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ З НАГОДИ СРІБНОГО ЮВІЛЕЮ
НАШОЇ ДОРОГОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

складають

УПРАВА І ЧЛЕНКИ СОЮЗУ УКРАЇНОК

Відділу 44 СУА в Бостоні, Масс.

LYTWYN & LYTWYN

UKRAINIAN

FUNERAL DIRECTORS

ОБСЛУГА ЩИРА І ЧЕСНА

Our Services Are Available Anywhere
in New Jersey

801 Springfield Avenue

Newark, New Jersey

ESsex 5-5555

ПРИВІТ І ГРАТУЛЯЦІЇ
СОЮЗОВІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
З НАГОДИ ЙОГО 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

від

ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ОЛЬГИ БАСАРАБ

Відділ 413 У.Н.С.—Нюарк, Н. Дж.

Phone WAverly 3-9613

F. ROMANYSHYN

Delicatessen & Confectionery

158 Liberty Avenue

Hillside, N. J.

D. P. KIZYMA

Hardware - Paints

Plumbing & Mill Supplies

1255 Liberty Ave. Hillside, N. J.

MIKE'S BARBER SHOP

406 Bloy St., Hillside, N. J.

З нагоди 25-літнього Ювілею заснування

СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

передаю

Найщиріші побажання поширення та укріплення нашої жіночої
самостійної організації

ХАЙ БОГ БЛАГОСЛОВИТЬ І ПОМАГАЄ

СОФІЯ ЛОТОВИЧ

Джерзі Ситі, Н. Дж.

УКРАЇНСЬКА ПРАЛЬНЯ

Е. ЛУКАВСЬКОЇ

ПРИНИМАЄ ДО ХЕМІЧНОГО ЧИЩЕННЯ

ОДІЖ РІЗНОЇ ЯКОСТИ

виконує направи, прасує
пере білля і т.п.

986 N. 7th St. Philadelphia, Pa.

GORDON BROS.

SHOE STORE

4344 Germantown Ave.

Philaedlphia, Pa.

ЩИРІ ПОБАЖАННЯ

засилають

ОМЕЛЯН І АНТОНІНА

КУЛЬЧИЦЬКІ

Филадельфія, Па.

JOHN LORENC

TAP ROOM

1766 Juniata St. Phila., Pa.

Compliments of

EMIL SCHURGOT

Established 1904

REAL ESTATE

Insurance - Notary Public

4207 Germantown Avenue

MI 4-0234 Philadelphia 40

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Відділ у Филадельфії, "Самопоміч"
складає

СОЮЗОВІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

з нагоди 25-літнього Ювілею
щирий привіт

За Управу:

О. ГОЛІНАТІЙ, голова М. МАДАЙ, секретар

847 N. Franklin St., Phila. 23, Pa.

ФОТО-СТУДІЯ

О. МИХАЛЮКА

823 Н. Френклин Стр.

Филадельфія 23, Па.

виконує знімки до горожанських
паперів, портрети діточі, весільні
й всі інші фото-праці.

Відчинена у вівторок, четвер і суботу
від 6-ої до 9-ої вечером

СПОЖИВЧА КРАМНИЦЯ

821 N. Marshall St., Phila. 23, Pa.

Telephone: LOMBARD 3-7344

де можна набути щодня товар найкращої якості
щоденно свіжі:

Хліб - масло - молоко - яйця - сметана - різні
сири - м'ясні вироби - чоколяди - содові води
папіроси - всякого роду овочі і городовини
Маємо на складі постійно всі харчеві продукти
Своїм покупцям міняємо безкоштовно чеки

Ю. АННЮК—П. В. ТКАЧ

Compliments of

LOnacre 3-8913 Always Open
QUALITY - CLEANLINESS - SERVICE

HYGRADE FOOD SHOP

Breakfast :: Luncheon :: Dinner

401 Eighth Ave. New York 1, N. Y.
(S. W. Cor. 30th Street)

I. J. KOLTON

Dressmaking & Tailoring

48½ East 7th St. New York 3, N. Y.

ORchard 4-1887 GRamercy 7-2507

**3 нагоди 25-Літнього Ювілею
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ**

**Найширші побажання
складають**

**ЙОСИФ І ЕВА ХОМІВ
З РОДИНОЮ
Бронкс, Н. Й.**

Compliments of

**PARK VIEW PHOTO
STUDIO**

R. FENCHYNSKY G. GURAL

Wedding and Family Groups
Portraits - Candid Photography

134 E. 7th St. New York City

Bet. Aves. A and B
Tel. ORchard 4-3493

Compliments of

**RICKOFF'S
SAFE DRUG STORE**

PHILIP RICKOFF, Ph.G.

**116 2nd Ave. Cor. 7th St.
New York, N. Y.**

GRamercy 7-9191

Compliments of

**Mr. & Mrs. VICTOR KUZMA
M. PETROW & SON
Mr. & Mrs. O. G. HYNES
Mr. & Mrs. J. DUZANSKY**

Chicago, Ill.

Compliments and Best Wishes

Mr. & Mrs. CHARLES EHME

New York, N. Y.

Compliments of

JOHN FEDAN & CO.

ELECTRICAL APPLIANCES

Hardware & Furniture

1712-16 Fifth Ave. Arnold, Pa.

ТОВ. ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ

Відділ 325 УНС

засилає
Щирі побажання з нагоди
25-літнього Ювілею
Союзу Українок Америки

216-218 Гренд Ст., Бруклін, Н. Й.

Best Wishes from

DR. MICHAEL HRANCHOOK

Physician and Surgeon

9251 Jos. Campau St.

Detroit 12, Mich.

MR. & MRS BLACHUN

LUNCH WAGON

**2470 Boston Road
Bronx, N. Y.**

DEREX PHARMACY

1621 Crosby Ave.

Bronx, N. Y.

Phone SLocum 7-9794 WE DELIVER

SIRKO BROS.

DELICATESSEN

Liquor, wine, beer, cordials & soft drinks

S.D.D. & S.D.M., Mich. Retail Package

Liquor Dealer

GROCERIES & COLD MEATS

Edison and Consumers Bills Payable here

Open daily to 9 p.m. Fri. & Sat. to 11 p.m.

20725 Van Dyke Ave. Detroit, Mich.

Near 8 Mile Road

МИКОЛА І ПАВЛИНА БУДЗОЛ

власники споживчої крамниці

складають щирий привіт
Союзові Українок Америки
з приводу 9-тої Конвенції і
25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

9842 Деквіндер вул. Дітройт, Миш.

**З нагоди 25-літнього Ювілею
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ**

О. У. А. САМОПОМІЧ

Відділ в Ньюарку, Н. Дж.

складає

найсердечніші побажання

TONY'S BAR

BEER - WINE - LIQUOR

TONY JANYK, Prop.

8701 Jos. Campau St.

Hamtramck, Mich.

Compliments of

STEVE KARPA

BUTCHER & GROCER

564 Yale Ave., Hillside, N. J.

Tel. UN 2-1891M

P A T R O N S

Philadelphia, Pa.

Шевська Майстерня, 333 Паплер ул.
Vera H. Grexa, Luncheonette
836 N. 7th St.
Poplar Electric Hardware Supply Co.
517-519 Poplar St.
Boulevard Bakery, 4214 N. 15th St.
K. Kida, Bottler of Soft Drinks
4350 Germantown Ave.
L. C. Collins & Son
V. Dobrzansky, Dry Goods
4221 Germantown Ave.
Mr. & Mrs. N. Lewicki
McGray & Hunter
Wm. & Mary Nastasiak Cafe
Harry's Food Market,
4337 Wayne Ave.
Szagala, 1901 Brunner St.
Eva Mandro, 1814 W. Cayuga St.
Mr. & Mrs. S. Rudakewych
П. і п-ні Банах

New York, N. Y.

W. Chamula, 65 St. Marks Place
Mike Hychka, 59 First Ave.
I. Tuliak
Mrs. Evdokia Seredynska
Mrs. Janet P. Bencal
Mrs. Emilia Uhorchak
Mrs. P. Avramenko-Priadka
Henry Klinger, Inc., 102 Second Ave.
DuBow's Corsetrie
Martha—Hand Bags, 104—2nd Ave.
Mr. & Mrs. Isaak Storper
Олена і син Іван Вусс, Бронкс, Н.Й.
Катерина Чолій, Вайтстоун, Н. Й.

CO-OPERATIVE ASSOCIATION
BAZAAR

822-23 NORTH FRANKLIN STREET

PHILADELPHIA 23, PA.

WA 2-2251

ПОДАРУНКИ НА РІЗДВО І ВЕСІЛЛЯ

зможете найкраще вибрати

У КООПЕРАТИВІ “ Б А З А Р ”

822-23 NORTH FRANKLIN STREET

Philadelphia 23, Pa.

ВИШИВКИ

УКРАЇНСЬКІ ІКОНИ

КЕРАМІКА

ЛЯЛЬКИ В НАРОДНИХ СТРОЯХ